

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Pracoviště **Orální historie – soudobé dějiny**

Bc. Jana Hedviková

**Sbor Církve československé husitské
v Nesvačilech**

Diplomová práce

Vedoucí práce: **PhDr. Zdeněk Doskočil Ph.D.**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci *Sbor Církve československé husitské v Nesvačilech* vypracovala samostatně. Všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány. Současně také souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna veřejnosti pro účely výzkumu a studia v souladu s autorskými právy.

V Praze dne

.....

Bc. Jana Hedviková

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce PhDr. Zdeňku Doskočilovi Ph.D. za cenné rady a připomínky, své rodině a přátelům za podporu a všem pamětníkům za jejich otevřenost a ochotu se podělit o své životní příběhy.

Abstrakt

Tato práce se tematicky věnuje historii sboru Církve československé husitské v Nesvačilech na Benešovsku. Nejprve pojednává o historii Církve československé husitské jako celku. Hlavní část poté popisuje vznik a vývoj církevní obce v Nesvačilech od roku 1922, kdy byly v Nesvačilech konány první bohoslužby Církve československé husitské, do současnosti. Pro zpracování tohoto tématu byla využita Pamětní kniha Církve československé husitské v Nesvačilech a také rozhovory se třemi členy nesvačilského sboru a jejím představitelem. Pomocí individuálních zpovědí narátorů lze nejen ověřit a rekonstruovat sled historických událostí, ale také je možné odhalit nové skutečnosti a poznat život církevní obce především v období komunismu. Cílem práce je zmapovat historické kořeny a vývoj této církevní obce.

Klíčová slova

Církev československá husitská, Nesvačily, vznik církve, komunistický režim, současnost, orální historie

Abstract

This master's thesis deals with the Czechoslovak Hussite church in Nesvačily in the Benešov region. At first it focuses on the history of the Czechoslovak Hussite church as a whole. The main part of the thesis describes the formation and development of the Nesvačily parish from 1922 (when the first service was held) to the present day. The Nesvačily Czechoslovak Hussite Church Memorial Book and interviews with three members and the representative of the Nesvačily Church were used as sources for this thesis. Thanks to the narrators' individual testimonials we can not only verify and reconstruct the order of historical events, but also discover new facts and learn more about the life of the parish during the communist times. The aim of this thesis is to look into the origin and development of this parish.

Keywords

Czechoslovak Hussite Church, Nesvačily, church formation, communist regime, the present day, oral history

Obsah

Obsah	6
Úvod.....	7
1. Historický vývoj Československé církve husitské	9
1.1 Zrod Církve československé (husitské)	9
1.2 Období první republiky	11
1.3 Období protektorátu.....	14
1.4 Vývoj od konce druhé světové války do roku 1948.....	15
1.5 Komunistická moc a ČČS(H)	16
1.5.1 Ateistické hnutí.....	19
1.5.2 Struktura státního aparátu vůči církvím	20
1.6 Rok 1989.....	21
1.7 Vývoj Církve československé husitské v demokratické společnosti.....	21
1.8 Organizace a financování Církve československé husitské.....	23
2. Nesvačily	24
2.1 Historie Nesvačil od středověku k první světové válce	24
2.2 První a druhá světová válka v Nesvačilech	26
2.3 Nesvačily od roku 1945 po současnost	28
3. Metodologie	31
3.1 Výběr a kontaktování narátorů.....	31
3.2 Příprava a průběh rozhovorů	32
4. Narátoři.....	34
4.1 Marie Neradová	34
4.2 Miluše Neradová.....	35
4.3 Zdeněk Kouba.....	36
4.4 Lubomír Polinský.....	37
5. Církev československá husitská v Nesvačilech.....	39
5.1 Počátky Církve československé (husitské) v Nesvačilech	39
5.1.1 Antonín Bartůšek.....	39
5.1.2 První věřící a stavba Betlémské kaple.....	40
5.1.3 Slavnostní otevření Betlémské kaple v Nesvačilech	42
5.2 Sbor Církve československé (husitské) v Nesvačilech ve 30. letech	42
5.3 Sbor Církve československé (husitské) v Nesvačilech ve 40. letech	47
5.4 Sbor Církve československé (husitské) v 50. letech	50
5.5 Sbor Církve československé (husitské) v 60. letech	52
5.6 Sbor Církve československé husitské v 70. letech.....	57
5.7 Sbor Církve československé husitské v 80. letech.....	60
5.8 Sbor církve československé husitské v pluralitní společnosti.....	62
6. Závěr.....	66
7. Prameny a literatura	69
7.1 Prameny	69
7.2 Literatura.....	69
7.3 Internetové odkazy	71
8. Seznam zkratk.....	72
9. Přílohy.....	73

Úvod

Tato práce se věnuje historii Církve československé husitské v obci Nesvačily na Benešovsku. Mapuje vývoj sboru v malé vesnici, která má poněkud pohnutý osud. V období 2. světové války spadala do oblasti vojenského cvičiště zbraní SS.

První část práce – teoretická – bude věnována obecnému vývoji Církve československé husitské na našem území napříč časem. Nejprve popíše vývoj před rokem 1948, toto období je zahrnuto pro dotvoření kontextu a pochopení další části. Následně bude práce pojednávat o vývoji v období komunismu. Poslední partie popíše období od sametové revoluce do současnosti.

Následně se bude teoretická část práce věnovat historii obce Nesvačily, o které se objevují zmínky od 13. století. Jedna z kapitol bude věnována období 2. světové války, kdy byla vesnice vystěhována a stala se součástí výcvikového prostoru SS.

Druhá část textu je věnována metodologii, která byla využita pro tuto práci. Hlavní výzkumnou metodou, o kterou se práce opírá, je orální historie. Tento oddíl popisuje postup kontaktování narátorů a průběh rozhovorů. Dále jsou přiloženy stručné životopisy pamětníků.

Pro první a druhou část práce byly využity odborné publikace, sborníky a také materiály ze soukromých a církevních archivů, pro stručné životopisy narátorů byly použity nahrávky rozhovorů.

Třetí část práce – metodologická – se bude zabývat vývojem církevní obce v Nesvačilech od doby jejího vzniku až po současnost. Tato část je rozdělena do několika podkapitol. První z nich popisuje vznik Církve československé husitské v Nesvačilech, v dalších podkapitolách je vylíčen život sboru v jednotlivých dekádách 20. a 21. století.

V této sekci byla využita *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*, která mapuje historické kořeny vesnice od středověku, dále se detailně zabývá církevní obcí od jejího vzniku, tj. od roku 1922, až do roku 1981. Následně byla využita výzkumná metoda orální historie, která zkoumá individuální výpovědi narátorů. Na základě těchto výpovědí bude rozpracováno období, které narátoři zažili. V této části práce bude využit i archivní materiál ze soukromých archivů respondentů a z archivu pražské diecéze.

Metodologická partie se věnuje pouze historickému vývoji církevní obce v Nesvačilech ve 20. století a na počátku 21. století, v práci tedy budou pouze okrajově zahrnuty vedlejší vývojové linie a souvislosti dané doby.

1. Historický vývoj Československé církve husitské

1.1 Zrod Církve československé (husitské)

Dodnes není zcela jasné, kdy přesně Církev československá (husitská)¹ vznikla. V potaz můžeme brát několik dat na počátku 20. století. „*Vánoce 1919, během kterých byla v řadě katolických chrámů a kostelů v Čechách a na Moravě spontánně katolickými kněžími sloužena bohoslužba v národním jazyce; čtvrtek 8. ledna 1920, kdy na schůzi kněží Klubu reformního duchovenstva byl odhlasován vznik Církve československé, nebo neděle 11. ledna, kdy z kazatelny svatomikulášského chrámu v Praze na Staroměstském náměstí přečetl bývalý římskokatolický kněz Prohlášení Národu československému, ve kterém se veřejnosti proklamativně oznamovalo, že vznikla nová církev.*“²

Pochopitelně vzniku církve předcházelo dlouhé období, kdy se církev formovala.³ Kořeny církve sahají až do 18. století, kdy se pod vlivem osvícenství začal formovat kritický pohled na dějiny církve, s nímž je spojeno hledání nové cesty pro křesťanské zvěsti. Dalším významným kořenem pro vznik CČS(H) je revoluční rok 1848, kdy došlo ke společenskému a náboženskému uvolnění. Bezesporu mezi kořeny CČS(H) patří i modernismus. Teologický modernismus vznikl na konci 19. století jako reakce na celospolečenské změny, jeho snahou je vysvětlit neshody mezi katolickou věroukou a moderní vědou. S tímto směrem je také spojen i zrod a působení české katolické moderny.

Modernisticky smýšlející kněží na konci 19. století zakládaly literární a kulturní spolky, z nichž se zrodila Katolická moderna česká. „*Katolické moderně šlo především o posílení, povzbuzení a povznesení znalého katolicismu. Modernistům, podobně jako husitům, nešlo o vyvázání se z římskokatolické církve, ale o její reformu.*“⁴

Církev československá (husitská) je spjata s církví Římskokatolickou, ze které vychází, ale jak už bylo zmíněno, je obohacena o prvky modernismu. „*Faktem zůstává, že dodnes je Církev československá (husitská) i v celosvětovém měřítku jediným církevním*

¹ Až od roku 1971 se používá název Církev československá husitská

² FRÝDL, David: *Zrod církve československé (husitské) in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 17

³ MAREK, Pavel: *Církevní krize na počátku první Československé republiky (1918-1924)*. Brno, 2005.

⁴ TONZAR, David: *Vznik a vývoj novodobé husitské teologie a Církve československé husitské*. Praha, 2002, s. 39.

*útvarem bezprostředně vzešlém z dědictví katolického modernismu, a to navzdory tomu, že modernismus v katolické církvi v Čechách a na Moravě nikdy nedosáhl takového intelektuálního, duchovního, a společenského rozmachu, jako tomu bylo v jiných zemích, např. ve Francii.*⁵

Samotnému vzniku CČS(H) předcházela poněkud bouřlivý vývoj těsně po ukončení 1. světové války, bouřlivý pochopitelně z celospolečenských důvodů, s nimiž souvisely i události uvnitř Římskokatolické církve na našem území. Tyto změny vedly k obnově Jednoty katolického duchovenstva, která vznikla na počátku 20. století a po několik letech svého působení přestala fungovat. Svou činnost obnovila společně se vznikem Československého státu. Jednota katolického duchovenstva se stala hlavním reprezentantem moderního katolicismu podporujícího nově vzniklý stát. Toto uskupení dalo následně vzniknout dokumentu *Obnova katolické v Československé republice, návrh Jednoty československého duchovenstva v Praze*, který se stal jejím programem obsahujícím reformní požadavky.

Po ustavení programu obnovené Jednoty byla vyslána delegace k papeži Benediktu XV. Delegace měla za úkol předložit svatému stolci návrh Jednoty katolického duchovenstva a přesvědčit členy svatého stolce o nutnosti reformy Římskokatolické církve. „*Římská mise Jednoty se nepodařila a ani v nejmenším nenaplnila očekávání těch, kteří se k ní upínali jako k rozhodujícímu činiteli ve věci prosazení reformních požadavků.*“⁶

V souvislosti s neúspěchem římské mise se stávala situace uvnitř Jednoty velmi neklidná, to vše ještě podtrhlo jmenování nového arcibiskupa, jenž byl odpůrcem reformy. V této době začalo fungovat hnutí Ohnisko, které bylo tvořeno členy Jednoty. Poté se toto proreformní hnutí přejmenovalo na Klub reformního duchovenstva v čele s dr. Karlem Farským. „*Tím se otevřel boj o reformy, který vyvrcholil vyhlášením nové Československé církve dne 8. ledna 1920.*“⁷

V svolání, které vzniklo o pár dní později, byl zdůrazněn vznik nové církve, která má zájem na obnově pokřivených vztahů s Římskokatolickou církví. Také bylo zdůrazňováno, že nová církev vznikla v zemi s velmi bohatou křesťanskou tradicí. Státně

⁵ FRÝDL, David: *Zrod církve československé (husitské) in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 18

⁶ FRÝDL, David: *Zrod církve československé (husitské) in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 24.

⁷ TONZAR, David: *Vznik a vývoj novodobé husitské teologie a Církve československé husitské*. Praha, 2002, s. 45.

uznána byla nově vzniklá církev až v září roku 1920 vládou Vlastimila Tusara. Oficiální název byl: Církev československá.

1.2 Období první republiky

Založení nové církve bylo velmi odvážným krokem, který si dnes lze jen těžko představit. Nově vzniklá a stále se formující náboženská organizace musela na počátku 20. let čelit tvrdé kritice. „*Ve své krátké historii byla totiž několikrát osočována a napadena pro svůj vznik v „hospodě“, pro celkovou ideovou mělkost, plytkost až povrchnost.*“⁸ Negativní postoj vůči nově se formující církvi zastávala církev římskokatolická, její stanovisko se však dalo předpokládat. Dále se ke kritice přidali členové Jednoty, historici, filosofové a novináři.

Navzdory těmto aktivitám si Církev československá (husitská) našla podporu mezi širokou veřejností, která do ní začala vstupovat i přes hrozící exkomunikaci. „*Po prvním roce své existence měla již Církev československá více než 200 000 věřících, organizovaných do více než 50 sborů, a další vstupy do církve pokračovaly.*“⁹ Na konci 30. let se k CČS(H) hlásilo okolo jednoho miliónu věřících.

V prvních letech své existence se církev potýkala s organizačními problémy, větší potíže však činila otázka svěcení kněžstva. Tento problém souvisel především s potřebou vysvěcených biskupů, kteří by následně reprezentovali církev jak ve vztahu ke státu tak ve vztahu k ostatním církvím.

S problémem svěcení kněží souvisí tzv. Pravoslavná krize, kdy se ve vedení církve střetávaly dva proudy – první, který zastával svobodný náboženský vývoj, a druhý, který byl orientovaný na pravoslaví.¹⁰ První proud byl reprezentován dr. K. Farským a R. Paříkem, druhý proud zastupoval M. Pavlík, vysvěcený na biskupa Gorazda. S problémem se CČS(H) obrátila k Pravoslavné církvi srbské.

⁸TONZAR, David: *Vznik a vývoj novodobé husitské teologie a Církev československé husitská*. Praha, 2002, s. 48.

⁹KAŇÁK, Bohdan - ČERVENÝ, Vladimír: *Zápas o ideovou orientaci in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 31.

¹⁰MAREK, Pavel – BUREHA, Volodymyr: *Pravoslavní v Československu v letech 1918-1953*. Brno, 2008.

Příklon k pravoslaví mohl umožnit biskupské svěcení a následně svěcení kněžské, dále mohly být splněny i požadavky reformní: používání národního jazyka při bohoslužbách a zrušení kněžského celibátu. Spolupráci se Srbskem podporoval mimo jiné i nově vzniklý československý stát, pro nějž bylo prioritou rozvíjení slovanské vzájemnosti. Z počátku i značná část veřejnosti vítala příklon k pravoslaví.

Roztržku mezi oběma křídly vyvolalo vydání *Československého katechismu*, za jehož vydáním stáli K. Farský a F. Kalous. Katechismus byla brožura, která odkazovala na Desatero, Kristovo dvojí přikázání lásky, Výklad víry Mistra Jana Husa, Čtyři pražské artikuly nebo odkaz na Jana Ámose Komenského. „*Ve své době byl Katechismus pro kritiky svobodné křesťanské orientace Církve československé synonymem výstřednosti jejího učení.*“¹¹ Pravoslavné křídlo i zástupci srbské církve katechismus pochopitelně odmítali. Většina těchto odpůrců byla z moravské části republiky.

Východiskem z pravoslavné krize se stala zahraniční misie biskupa Gorazda, v jehož nepřítomnosti K. Farský přetáhl věřící z Moravy na stranu svobodně smýšlejícího křídla. „*Nejvýstižnějším hodnocením této fáze historie naší církve je tady teze, že Církev československá (husitská) a Církev pravoslavná v českých zemích prostě počáteční období své existence společně sdílely.*“¹²

V srpnu 1924 se uskutečnil I. řádný sněm Církve československé, na kterém byla potvrzena její svobodně křesťanská teologická orientace. Tento směr byl reprezentován K. Farským. První sněm církve sjednotil její liturgickou a obřadní praxi.

Následně se CČS(H) musela věnovat několika hlavním úkolům, především hmotnému zabezpečení náboženských obcí a zviditelnění církve v mezinárodním měřítku. Část finančních prostředků církev získávala ze státních dotací, ostatní příspěvky byly dary jednotlivých členů církve, buď duchovních, nebo laické veřejnosti. Získané prostředky byly v tuto dobu čerpány především na stavbu nových kostelů. „*V roce 1930 bylo postaveno přes 60 nových sborů, 6 bylo adaptováno a přes 40 rozestavěno.*“¹³ Ke konci 30. let bylo vystavěno celkem 157 sborů¹⁴. Ne všechny byly architektonickými skvosty, neboť práce na nich probíhala velmi rychle.

¹¹ KAŇÁK, Bohdan - ČERVENÝ, Vladimír: *Zápas o ideovou orientaci in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 38.

¹² KAŇÁK, Bohumil: *Budování církve in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 42.

¹³ KAŇÁK, Bohumil: *Budování církve in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 47.

¹⁴ KAŇÁK, Bohumil: *Budování církve in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 46.

Z mezinárodního hlediska se Církvi československé (husitské) dařilo velmi dobře. Již v roce 1925 se představila na mezinárodním fóru ve Stockholmu na světové ekumenické konferenci. Ve stejném roce proběhly v Praze oslavy dne upálení Mistra Jana Husa, na jehož organizování se CČS(H) podílela. Tyto slavnosti, kterých se zúčastnily i jiné československé nekatolické církve, zapříčinily diplomatickou roztržku s Vatikánem, která trvala zhruba dva roky. V roce 1927 se v Praze dokonce konal Mezinárodní kongres svobodných křesťanů a jiných náboženských liberálů.

Rok 1927 byl navíc poznamenán smrtí dr. K. Farského, prvního patriarchy CČS(H). „*Jeho pohřeb s tisícíhlavým průvodem jen potvrdil rozmach Církve československé.*“¹⁵ Jako nový patriarcha byl zvolen G. A. Procházka.

V průběhu třicátých let se CČS(H) podílela na společenských aktivitách, které ukotvovala do nejrůznějších sdružení a spolků. Mezi nejvíce se rozvíjející aktivity patřila charitativní činnost, kterou řídilo Ústředí sesterského sdružení žen. Mezi další významné aktivity je nutné zmínit práci s dětmi a mládeží. „*Církev si uvědomovala důležitost úkolu získávání mladé generace, a tak již v roce 1929 se místní tzv. jednoty mládeže sdružily na ustavujícím sjezdu do Ústředního svazu Jednoty mládeže Církve československé (ÚSJM CČS).*“¹⁶ Vedle Jednoty mládeže Církve československé (husitské) vznikaly diecézní jednoty mládeže.

Období první republiky bylo pro CČS(H) obdobím rozmachu, který ovšem poněkud poznamenala hospodářská krize ve 30. letech. Církev byla postižena i finanční vyčerpaností, především kvůli nákladným investicím do nově vznikajících sborů. Finanční potíže poznamenaly především život a hospodaření farářů Církve československé (husitské) a jejich rodin, ale také zapříčinily rozpory mezi věřícími v náboženských obcích.

V počáteční fázi své existence musela církev vyřešit i otázku vzdělávání kněží. V prvních letech existence církve se studenti teologie mohli vzdělávat na Husově Československé evangelické bohoslovecké fakultě v Praze. Na počátku 30. let se církev pokusila o vybudování své vlastní vzdělávací instituce – Vysoké školy bohovědné, tato snaha však nebyla úspěšná, proto se opět vrátila k výše zmíněné evangelické fakultě, na které získala čtyři profesorská místa.

Přes veškeré problémy, se kterými se Církev československá (husitská) musela v prvních letech svého života vypořádat, se jí podařilo ukotvit své ideové i hmotné

¹⁵ KADERÁVEK, Václav – TRTÍK, Zdeněk: *Život a víra ThDr. Karla Farského*. Praha: 1982.

¹⁶ KANÁK, Bohumil: *Budování církve in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 53.

předpoklady pro další existenci. „*Na sklonku první republiky měla církev 260 státem schválených náboženských obcí (farností), které byly sdruženy do čtyř diecézí: západočeské (pražské), východočeské (hradecké), olomoucké (pro celou Moravu kromě Ostravy) a ostravské.*“¹⁷ Církev československá (husitská) pronikla i do ostatních částí republiky, tedy na Slovensko a do Podkarpatské Rusi.

1.3 Období protektorátu

Po 29. září 1938, kdy bylo v Mnichově rozhodnuto o nadcházejícím osudu Československa, se velmi podstatně změnila i situace v CČS(H). První změny se týkaly především pohraničních oblastí, které byly připojeny k Německu. Právě díky okupaci pohraničních oblastí přišla církev o mnoho členů, na druhé straně však zaznamenala i masový vstup nových členů. V roce 1939 do církve vstoupilo přes 15 600 věřících¹⁸. S obsazením pohraničí souvisela i změna počtu náboženských obcí, neboť na území Sudet se jich nacházelo třicet jedna. Ve stejném roce se ze zbývajících částí území stal Protektorát Čechy a Morava. S touto změnou názvu státu přišla i změna názvu církve – Církev českomoravská.

V období protektorátu se CČM nacházela v nepřátelském prostředí. Duchovní i laici hledali způsoby, jak vyvíjet své aktivity během války. Na příklad byla založena Pracovní skupina výtvarných umělců a architektů Církve českomoravské, která dávala prostor pro setkávání členům církve. Na půdě tohoto uskupení docházelo i k odbojové činnosti. Mnoho duchovních i laiků působilo v odbojových organizacích např. v Ústředním výboru odboje domácího, Obráně národa, Petičním výboru: Věrní zůstaneme nebo v Obci sokolské. Z necelých tří set duchovních v odboji působilo asi sto členů. „*Duchovní i laici církve nezůstávali jen v pasivní opozici vůči nacistům. 11. listopadu 1939 podlehl svému*

¹⁷ KANÁK, Bohumil: *Budování církve in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 56.

¹⁸ HRDLIČKA, Jaroslav: *CČSH v období protektorátu in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 77.

zranění laik církve, účastník studentských demonstrací MUC. Jan Opletal.“¹⁹ Další tři desítky duchovních byli transportováni do koncentračních táborů a věznic.²⁰

Po uzavření vysokých škol, kdy byla uzavřena i Husova fakulta, byla většina jejích studentů pověřena učitelstvím náboženství. Nadále však mohli bydlet na kolejích fakulty, což jim umožnilo dále se vzdělávat i poté, co jim bylo studium znemožněno.

V roce 1942 zemřel patriarcha G. A. Procházka. Na jeho pozici byli navrženi dva kandidáti – F. Kovář a J. Lomaz. Volba nového patriarchy nemohla být z politických důvodů uskutečněna, a proto byla odložena na příhodnější dobu.

V tomto období se začal promítat i sílící vliv radikální levice v Církvi českomoravské, která se ostře stavěla proti demokratickému pravicovému proudu.

1.4 Vývoj od konce druhé světové války do roku 1948

Po ukončení druhé světové války činila členská základna církve kolem devíti set tisíc občanů především z řad živnostníků, drobných obchodníků, dělníků a pracovníků v dopravě. Její pozice byla tím pádem vymezena právě zmíněným sociálním složením i národním charakterem členů. Této skutečnosti se pochopitelně snažil využít nastupující lidově demokratický režim. V tomto období se také církev vrátila ke svému původnímu názvu – tedy Církev československá.

Poválečný vývoj v CČSH kopíroval charakter celé společnosti. Na přelomu let 1947 a 1948 vzrůstaly ve vedení církve tlaky ze strany demokraticky smýšlející části duchovenstva na odstranění skutečných či domnělých komunistů z ústřední rady. Tyto pokusy skončily neúspěchem. Je tedy zřejmé, že uvnitř církve vznikly dvě křídla – demokratické a druhé podporující komunistickou stranu.

¹⁹ HRDLIČKA, Jaroslav: *CČSH v období protektorátu in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 79.

²⁰ HRDLIČKA, Jaroslav: *CČSH v období protektorátu in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 79.

1.5 Komunistická moc a CČS(H)

Po únorovém převratu se postupně začaly proměňovat i poměry v CČS(H), podobně jako tomu bylo v ostatních oblastech veřejného života. První změna přišla v říjnu 1948 s přijetím zákona na ochranu lidově demokratické republiky.

V roce 1949 vešly v platnost další dva zákony dotýkající se církevního života, tedy i CČS(H). Byl to zákon o zřízení Státního úřadu pro věci církevní, v Čechách tento úřad zastupoval JUDr. Alexej Čepička a na Slovensku JUDr. Gustáv Husák. Druhá norma, která byla přijata v roce 1949, se týkala hospodářského zabezpečení církví a náboženských společností státem. „*Ve skutečnosti byl oběma zákony položen základ pro neúprosný státní dozor nad církvemi a náboženskými společnostmi.*“²¹ Jeden z paragrafů zákona o hospodářském zabezpečení církví mohl kdykoliv a za jakýchkoliv podmínek zbavit faráře nebo farářku státního souhlasu a to bez soudu nebo disciplinárního řízení a bez možnosti odvolání. V souladu s tímto paragrafem vystoupilo z církve od 50. do 70. let 28 duchovních. Státní souhlas jim byl odebrán, nebo pod pohrůžkou jeho odebrání museli z církve vystoupit.

Padesátá léta byla poznamenána rostoucími spory mezi proudem radikální levice (tzv. proudem pokrokovým) a demokratickým proudem. Tato krize se neprojevila v členské základně, ale snížil se počet duchovních. V tomto období opustilo CČS(H) okolo sta duchovních, převážně z pokrokového křídla, kteří byli postaveni před rozhodnutí buďto církev nebo strana. Mezi duchovními Církve československé (husitské) v tomto období lze nalézt i takové, kteří byli členy KSČ. „*V roce 1950 působilo dle SÚC v CČS(H) 84 duchovních, kteří byli členy KSČ.*“²² Ti pochopitelně nebyli výjimkami, neboť i v ostatních církvích působili mezi duchovními členové KSČ.

V 50. letech byla také zřízena samostatná Husova Československá bohoslovecká fakulta. Díky profesorskému sboru a také díky zřízení vlastní vzdělávací instituce mohla církev prohlubovat svou teologickou práci.

V souvislosti s vlastní fakultou a vznikem profesorského sboru se v CČS(H) začal rozvíjet nový duchovní rozměr života církve, který byl více ovlivněn biblickou teologií. Nový směr teologie otevřel CČS(H) dveře do společenství Světové rady církví.

²¹JINDRA, Martin: *CČSH mezi lety 1948 – 1989 in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s.99.

²²JINDRA, Martin: *CČSH mezi lety 1948 – 1989 in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 100.

Rozvoj tzv. biblické teologie však přinesl církvi i problémy. „*Expanze tzv. biblické teologie, která byla ze strany státu považována za reakční, přinesla církvi zvýšený zájem řídicích, dozorčích i represivních složek státního aparátu, který se prostřednictvím SÚC a příslušných církevních tajemníků, ale rovněž i vlivové agentury či spřízněných osob v řadách CČS(H) snažil na církev vyvíjet patřičný protitlak.*“²³ Důsledek zvýšené pozornosti státu se projevoval především v dosazování dostatečně pověřených osob na místa biskupů a dalších představitelů církve. Dohled KSČ se projevil i při volbě nového patriarchy, kterým se na počátku 60. let stal dr. Miroslav Novák. Ministerstvo školství a kultury, pod jehož dozor církevní záležitosti spadaly, mělo předem o kandidátovi jasno a činilo všechny potřebné kroky pro zvolení M. Nováka, který byl doposud pražským biskupem.

Šedesátá léta se v celospolečenském kontextu nesla ve znamení uvolnění, které vyvrcholilo v roce 1968 tzv. Pražským jarem. Do roku 1968 nepřestával tlak ze strany státní moci vůči církevnímu životu slábnout. Církev československá spadala pod dozor Sekretariátu pro věci církevní „*Přesto bylo v Sekretariátu pro věci církevní jediné oddělení, které mělo za úkol dohlížet a prosazovat státní zájmy v celém tomto konglomerátu.*“²⁴ Ze strany státu bylo stále propagováno tzv. ateistické hnutí (podkapitola 1.5.1)

V 60. letech bylo pro život Církve československé (husitské) významné vytvoření jakési paralelní církve, tedy náboženského uskupení, které se zformovalo kolem faráře Václava Mikuleckého. Skupina se pravidelně scházelo na několika farách. „*Přestože značná část členů společenství byla sledována Státní bezpečností, podařilo se společné setkávání s Pánem udržovat i po smrti Václava Mikuleckého.*“²⁵

Rok 1968 znamenal pro Církev československou (husitskou) naději na nový začátek. Vedení církve vypracovalo plán pro obnovení církve a bylo vydáno společné memorandum Ústřední rady CČS(H) a Husovy bohoslovecké fakulty. Na stránkách náboženského periodika *Český zápas* vycházely požadavky náboženských obcí na demokratizaci státu i církve, také byly tištěny články perzekuovaných členů CČS(H). Vzrostly počty věřících,

²³JINDRA, Martin: *CČSH mezi lety 1948 – 1989 in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 101.

²⁴CUHRA, Jaroslav: *Církevní politika KSČ a státu v letech 1969-1972*. Praha: 1999, s. 44.

²⁵JINDRA, Martin: *CČSH mezi lety 1948 – 1989 in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 102.

křtů i biřmování. Vzniklo několik rehabilitačních komisí, které řešily perzekuce a věznění příslušníku CČS(H). Také se hodnotilo uplynulé období z pohledu církve.

Po srpnové okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy bylo ukončeno krátké demokratické vzplanutí jak v celé společnosti tak i uvnitř Církve československé. Významnou osobou spojenou s CČS(H) v počátcích normalizace byla osoba Oldřicha Víta, v té době studenta bohoslovectví a pozdějšího faráře. Své aktivity začal rozvíjet již v roce 1968.. „*Během hladovky na podporu požadavků Jana Palacha se v Praze seznámil s Janem Zajícem, jemu J. Zajíc také nechal doručit text svého svolání Občané republiky Československé.*“²⁶ Oldřich Vít musel z politických důvodů na konci 60. let opustit Husovu bohosloveckou fakultu, kterou mohl dostudovat až v 80. letech. V 90. letech působil jako kazatel Církve československé husitské v Čerčanech, které se nacházejí necelých 20 kilometrů od Nesvačily.

S nástupem normalizace se velmi razantně snížil počet věřících, na počátku 70. let jich bylo okolo sedmi set tisíc. Snížení počtu věřících lze spatřovat ve znovu nastolených represích, které byly v tomto období uplatňovány vůči věřícím i představitelům církve. „*Problémem se stávalo i stárnutí duchovenského sboru, které bylo zapříčiněno státem omezeným počtem bohoslovců, kteří byli více důsledně kádrováni.*“²⁷

Na počátku 70. let, na šestém sněmu Církve československé (husitské), byl doplněn název církve na Církve československá husitská. Ještě před uznáním nového názvu probíhala uvnitř církve diskuse, zda se přihlásit k husitskému odkazu či nikoli.

V období normalizace se opět rozmohly ostré zásahy režimu proti církevním aktivitám. CČSH byla až do roku 1989 pod neustálou kontrolou státu. Na jakékoli aktivity nebo oživení v církvi reagoval režim zvýšenou pozorností Státní bezpečnosti. „*Úkolem duchovních pod dozorem církevních tajemníků mělo být „dosloužit“ starším lidem, kteří byli ještě vychovávaní k náboženství. Nové lidi nebylo žádoucí získávat, zvláště ne mladou generaci.*“²⁸ Nutno podotknout, že duchovní, kteří ke svému poslání takto přistupovali, se nepřímo podíleli na postupném ústupu vlivu církve. Právě z těchto důvodů CČSH hledala již zmiňovaný prostor, kde by mohla působit na stávající i nově příchozí členy. Zaměřovala se především na děti a mládež.

²⁶ <http://www.janpalach.cz/de/default/indexovnik/index/idj/26>

²⁷ JINDRA, Martin: *CČSH mezi lety 1948 – 1989 in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 115.

²⁸ BUTTA, Tomáš: *Rok 1989 v životě CČSH in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 135.

Na konci 80. let lze spatřovat lehce se uvolňující atmosféru v Církvi československé husitské. Tento proces uvolnění v církevním prostředí je možné spojit s problémy v Sovětském svazu, kde probíhala socialistická přestavba.

1.5.1 Ateistické hnutí

V důsledku událostí roku 1956, po kterých se lehce změnila atmosféra ve společnosti i vedení republiky, se většina církví působících na území Československa dožadovala zrušení nebo zmírnění církevních zákonů z roku 1949. Tyto snahy byly však neúspěšné. Na místo toho se součástí oficiální politiky komunistické strany stalo ateistické hnutí. „*Tvůrci církevní politiky konstatovali, že náboženství je v Československu jedinou nemarxistickou ideologií, která má masovou základnu a je stále nejrozšířenější ucelenou světonázorovou soustavou mezi naším obyvatelstvem.*“²⁹ Proto komunistická strana přesunula svůj zájem od politického boje (tj. mocenského podřízení církví) k ideovému boji, k boji proti náboženství a rozvíjela organizovanou ateistickou propagandu. Toto hnutí se v Československu rozmohlo v polovině 50. let, jeho konec je spojen s Pražským jarem, ale i 70. a 80. léta se nesla ve znamení ateismu.

V nerovném boji stát versus církve se slabší z rivalů, tedy církve snažily využít veškerého prostoru, který jim zbyl a který měly k dispozici. „*Neměly svobodný tisk, neměly místo v rozhlasovém a televizním vysílání, neměly povoleny veřejné přednášky, náboženské publikace vycházely ojediněle a ve velmi nedostačujícím nákladu, všechny ostatní možnosti náboženské výchovy a působení byly omezeny nebo i zakázány (výuka na školách, pořádání poutí, veřejných oslav církevních svátků).*“³⁰

Církve, tedy i ČČS(H), se v takto nepříznivém období snažily upevnit především své členské řady. Neočekávaným důsledkem ateistického tažení, se kterým režim nepočítal, bylo sblížení církví, jelikož ateismus byl jejich společným nepřítelem.

Jedním z velkých dopadů ateistického hnutí, který církve zaznamenaly na konci 50. let a počátkem 60. let, bylo vystupování věřících z církví. Důvodem většinou byl strach o budoucnost nebo sociální zajištění své nebo svých dětí. „*Přestali navštěvovat církevní*

²⁹ KAPLAN, Karel: *Kronika komunistického Československa. Kořeny reformy 1956-1968: společnost a moc.* Brno, 2008, s. 107.

³⁰ KAPLAN, Karel: *Kronika komunistického Československa. Kořeny reformy 1956-1968: společnost a moc.* Brno, 2008, s. 108.

obřady, přerušili příslušnost k církvi, nepřihlašovali děti na náboženství, v dotazníkových rubrikách psali „bez náboženství“, ale ve skutečnosti zůstali věřícími.“³¹ Takový lidé se bohoslužeb nevzdali, navštěvovali je v jiných obcích nebo se modlili v rodinném kruhu.

Zpráva oddělení ÚV KSČ z roku 1958 informuje i o situaci v Církvi československé husitské: „V této církvi je situace poměrně nejpříznivější. Spatriarchou Kovářem a s většinou biskupů lze politicky dobře spolupracovat, církevní zákony jsou respektovány a převládá přání, aby k odluce církve od státu nedošlo. Vliv církve na věřící se v žádném případě nezvětšuje, většina krajských národních výborů spíše konstatuje postupný úpadek církve. I v této církvi je třeba pozorně sledovat skupinu mladých duchovních, soustředujících se kolem některých profesorů na Husově fakultě, kteří by rádi upevnili kázeň a vliv na věřící mládež.“³²

1.5.2 Struktura státního aparátu vůči církvím

Jak je uvedeno výše, církve a církevní život byl v období komunismu pod dohledem státního aparátu, přesněji Sekretariátu pro věci církevní, ale nelze tento fakt zkoumat pouze jako záležitost zmíněného sekretariátu. „Stejně jako většina společenských a politických záležitostí socialistického Československa, odvíjela se od usnesení komunistické strany, pro jejíž vedení Sekretariáty zpracovávaly informace, jak se je daří plnit.“³³

Struktura Sekretariátů začínala u církevních tajemníků a postupovala dále přes okresní a krajské sekretariáty až k sekretariátům národním. Ty zpracovávaly informace pro ideologické oddělení ÚV KSČ nebo pro oddělení propagandy a agitace, odkud se zprávy dostávaly dále k vedení Ústředního výboru. Sekretariáty nebyly však jediným zdrojem informací, které mapovaly stav v církvích, na příklad do církví prostupovali tajní agenti a špehové.

³¹ KAPLAN, Karel: *Kronika komunistického Československa. Kořeny reformy 1956-1968: společnost a moc.* Brno, 2008, s. 109.

³² Zpráva ÚV KSČ in KAPLAN, Karel: *Kronika komunistického Československa. Kořeny reformy 1956-1968: společnost a moc.* Brno, 2008, s. 118.

³³ CUHRA, Jaroslav: *Církevní politika KSČ a státu v letech 1969-1972.* Praha: 1999, s. 35.

1.6 Rok 1989

Zde je opět nejvhodnější uvést, že tato doba v Církvi československé husitské věrně kopírovala bouřlivé dění ve společnosti. Od počátku roku 1989, kdy rostl tlak ze strany společnosti na komunistické vedení státu, se do těchto aktivit zapojovali i členové CČSH – ať laici či duchovní. „V lednu 1989 se konala teologická konference v Brně, kde většina účastníků z řad mladších duchovních vyjádřila podporu Václavu Havlovi.“³⁴ Mnozí z řad církve se podíleli na aktivitách Občanského fóra. Důležitou roli sehráli i tehdejší studenti Husovy bohoslovecké fakulty, kteří se účastnili studentského hnutí.

Na události 17. listopadu Církev československá husitská reagovala velmi rychle. „V pondělí ráno dne 20. listopadu zaslal předsedovi vlády ČSFR panu Františku Pitrovi v zastoupení Církve československé husitské tehdejší patriarcha dr. Miroslav Novák stížnost na neúměrné a hrubé použití moci při pokojné demonstraci dne 17. listopadu 1989. K jeho otevřenému dopisu se jednomyslně přihlásili všichni zaměstnanci úřadu ústřední rady, zařízení Blahoslav, studenti Husovy čs. bohoslovecké fakulty a redakce církevního tisku Českého zápasu.“³⁵

1.7 Vývoj Církve československé husitské v demokratické společnosti

Politické změny, které se začaly uskutečňovat již na konci roku 1989, se velmi citelně dotkly i CČSH. Euforie z nabyté svobody ovládla celou církev, netrvala však dlouho. Církev v tomto období musela čelit řadě problémů.

Na počátku 90. let se konaly mimořádné diecézní a církevní synody, na kterých docházelo k ostrým střetům a osobním útokům na členy, kteří byli až příliš spojování s minulým režimem. Patriarcha dr. Miroslav Novák byl donucen k rezignaci na svůj post, jako správce církve byl zvolen jeden z tehdejších biskupů Mgr. J. Tuček a později dr. V. Zítek.³⁶

Církev v tomto období byla postavena do nelehké situace, neboť mladá generace duchovních nebyla připravena převzít odpovědnost ve vedení církve, proto rozhodování a

³⁴ BUTTA, Tomáš: *Rok 1989 v životě CČHS in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 135.

³⁵ BUTTA, Tomáš: *Rok 1989 v životě CČHS in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 136.

³⁶ BUTTA, Tomáš: *Rok 1989 v životě CČHS in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 136.

další řízení církve zůstalo v rukou osvědčených a realisticky smýšlejících biskupů a starších duchovních. Většina z nich se však v průběhu 90. let přizpůsobila novému politickému i společenskému dění. Na místo koncepčních a celocírkevních změn se odehrávaly pouze změny dílčí nebo na lokálních úrovních.

Církev československá husitská neměla snadný vstup do demokratické společnosti ani z hlediska členské základny, kterou si musela a musí dodnes budovat od počátku. Během totalitního režimu se členská základna věřících snížila z jednoho miliónu na dvě stě tisíc. Proces sekularizace začal již v minulém režimu, jak bylo uvedeno v předchozí podkapitole, a ani dvě desetiletí po sametové revoluci nebyl proces sekularizace zcela zastaven. Proto byla církev donucena společenskými okolnostmi k postupnému přechodu na nové metody související především s bohoslužbami.

S příchodem demokratického zřízení se CČSH mohla opět veřejně přihlásit ke svým tradicím, ze kterých vycházela a stále vychází. „*Církev československá husitská stojí na evangeliu Ježíše Krista a současně do jisté míry i na demokratických principech první republiky. Toto zdůrazňování hodnot demokracie a odmítání totality bylo vždy v základních usneseních naší církve přítomno.*“³⁷ Proto církev po roce 1989 nemusela vytvářet nová prohlášení, ale mohla se přihlásit ke svým kořenům.

Podobně to bylo i se sociálními aktivitami církve, které jí nebyly vnuceny komunistickou stranou, nýbrž od počátku patřily k hlavním rysům církve. „*Současně při všech sociálních, výchovných a kulturních činnostech, které se pro církev otevřely rokem 1989, musí být naplněno základní poslání, kterým je hlásání evangelia Ježíše Krista.*“³⁸

V současné době se Církev československá husitská věnuje mimo náboženských aktivit i vzdělávací činnosti a sociální práci. V oblasti vzdělávání i nadále funguje Husova bohoslovecká fakulta, ale nově vznikají i církevní základní, střední a umělecké školy např.: Církevní základní škola a mateřská škola Archa v Petroupimi, Církevní husitská umělecká škola Harmonie v Praze – Dejvicích nebo Husův institut teologických studií v Praze – Bubenci. V rámci sociální práce funguje dětský domov Husita v Dubenci u Příbrami, Hospic Dobrého Pastýře v Čerčanech nebo Husitské centrum o. p. s. (centrum bezpečí, důvěry, zábavy a porozumění).³⁹

³⁷ BUTTA, Tomáš: *Rok 1989 v životě CČHS in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 137.

³⁸ BUTTA, Tomáš: *Rok 1989 v životě CČHS in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s. 137.

³⁹ BOHATOVÁ, Milena – ILKOVÁ, Věra: *Život křesťanů husitského vyznání*. Praha, 2013, s. 210.

1.8 Organizace a financování Církve československé husitské

Správa a organizace Církve československé husitské se v současné době příliš neliší od svých historických způsobů. Církev je spravována na úrovni náboženských obcí (vikariátů), tyto náboženské obce jsou rozděleny do diecézí, kterých je celkem šest – pražská, plzeňská, hradecká, olomoucká, brněnská a bratislavská. *„Celek církve je tvořen všemi diecézemi na území státu, případně náboženskými obcemi nebo diecézemi v zahraničí (aktuálně ve Slovenské republice).“*⁴⁰

Legislativní uspořádání hospodaření a financování církve je zakotveno v šedesát let starém zákonu o hmotném zabezpečení církve. *„Z podstatné části si církev zajišťuje údržbu sborů a provoz náboženských obcí z vlastních prostředků.“*⁴¹ Ale přesto probíhají jednání mezi státem a církví o mzdových otázkách a sociálním zabezpečení duchovních. Další podpora církvi plyne z finančních a sponzorských darů ať jednotlivým církevním obcím nebo církvi jako celku.

⁴⁰ SLAJKA, Milan: *Portrét Církve československé husitské*. Praha, 2007, s. 23.

⁴¹ TONZAR, David: *Církev československá husitská po roce 1989 in 90 let Církve československé husitské*. Praha, 2010, s.153.

2. Nesvačily

Nesvačily jsou malá obec, která se nachází ve Středočeském kraji nedaleko města Benešova. Územně spadají Nesvačily pod Bystřici, která je vzdálena necelé tři kilometry. Vznik vesnice se datuje od 13. století. Dnes zde žije okolo 350 obyvatel ve 127 domech dle statistických údajů z roku 2013⁴². Nacházejí se zde dva kostely, jeden římskokatolický a druhý československý husitský.

2.1 Historie Nesvačil od středověku k první světové válce

První zmínky o Nesvačilech pocházejí ze 13. století. V místě dnešní vesnice se nacházela tvrz vladyků z Nesvačil, v jejímž okolí se rozprostírala osada zhruba s deseti staveními. Již v té době zde stál první farní kostel. Dnešní římskokatolický kostel stojí na místě původního románského kostela. „*Ve věži katolického nesvačilského kostela, která je zbytkem původního románského kostela, je zbudována z hrubě přitesaných a pravidelně vrstvených kvádrů pískovcových, jsou dosud znáti střílnovitá okénka, odkud bylo stříleno na nepřítele.*“⁴³

V průběhu středověku byly v Nesvačilech vybudovány dvě fary, jedna byla pod patronátem pánů z Dubé a druhá z nich pod patronátem vladyků z Nesvačil. „*Existence dvou far v Nesvačilech vykládá se tím, že kostel nesvačilský byl kostelem poutním.*“⁴⁴

Významnými postavami zdejšího kraje ve středověku byli Mikuláš z Nesvačil a panoš Jan z Nesvačil, kteří se zasloužili o rozkvět husitství. Tato osada je v tomto období spojována i s Mistrem Janem Husem. „*V tomto čase, na dalekém obzoru, počala se česká obloha rdíti prvními červánky, věštícími novou dobu, dobu slávy kalicha.*“⁴⁵

Jak bylo zmíněno výše, jedním z patronů nesvačilského římskokatolického kostela byli páni z Dubé, kteří sídlili v Líšně (cca 5 kilometrů od Nesvačil). Pamětní kniha uvádí, že Václav z Dubé byl velkým ochráncem Mistra Jana Husa. Jan Hus dokonce strávil

⁴² Statistický lexikon českých obcí: http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/kapitola/4116-13-n_2013-05

⁴³ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 9.

⁴⁴ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 9.

⁴⁵ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 11.

několik dní v Líšně a Václav z Dubé mu dal družinu žoldnéřů, která ho doprovázela na Kozí Hrádek.

Na počátku 15. století, po upálení Mistra Jana Husa, se celé Nesvačily a přilehlé okolí hlásily ke kalichu. Kostel a fara pánů z Dubé se dostaly do rukou husitských kněží a druhá fara zanikla.

V Nesvačilech se kališnictví pěstovalo dalších 200 let až do doby pobělohorské, kdy se v Českých zemích změnila státní i náboženská poměry. „*Roku 1624 opustil nesvačilskou faru poslední kališnický duchovní a poslední farář vůbec. Od té doby je katolický kostel v Nesvačilech kostelem filiálním.*“⁴⁶ V tomto období se také zhoršilo postavení venkovského lidu, což vedlo k několika povstáním v okolí Nesvačil.

Další významnou událostí, která zasáhla Nesvačily, byla třicetiletá válka. Švédská vojska tímto krajem prošla dvakrát v roce 1645 a v roce 1648 a vyplenila Nesvačily i všechny okolní vesnice.

Po skončení třicetileté války zastihla Nesvačily další pohroma – a to sice mor. „*Sotva se zapomnělo na hrůzy třicetileté války, přivalil se hrozivý mor, lidé umírali jako mouchy a byli pohřbíváni do šachet.*“⁴⁷

Ke konci 16. století a na začátku 17. se několikrát vystřídala vrchnost, pod kterou Nesvačily spadaly. Byly odděleny od líšenského panství a patřily k panství drachkovskému (Drachkov - cca 4 kilometry od Nesvačil). Od roku 1706 Nesvačily spadaly pod panství tloskovské (Tloskov – cca 10 kilometrů od Nesvačil). V této době čítala obec okolo dvaceti usedlostí. V roce 1805 přešlo tloskovské panství na pruského hraběte z Pourtales a o zhruba sedmdesát let později na Čenka Daňka z Esse. Čeněk Daněk se stal patronem místního kostela, nechal mu například opravit jeden ze dvou zvonů.

Postupem času se obec rozrůstala. Na počátku 19. století se zde nacházelo čtyřicet čísel popisných. Kolem roku 1830 proběhla výstavba silnice z Bystřice do Neveklova, stavěli jí robotníci z tloskovského panství. V roce 1878 – 1879 byla postavena obecní škola za náklad 13 000 zlatých. „*Dne 1. září 1879 se začalo vyučovat v jedné třídě, vyučujícím byl bystřický učitel Vojtěch Klos.*“⁴⁸ Předtím musely děti docházet do Bystřice. O výstavbu obecní školy se zasazoval především tehdejší starosta Nesvačil, který stál i u zrodu dobrovolného hasičského sboru.

⁴⁶ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 16.

⁴⁷ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S.18.

⁴⁸ Z historie Nesvačil, s. 8.

Po období národního uvědomění, které v českých zemích zavládlo v polovině 19. století, se i v Nesvačilech začali obyvatelé zajímat o historii své země, zmínku o tom nalzáme i v kronice Jana Kouby: „*postavením školy r. 1879 počíná i u nás lid si uvědomovat svoje kořeny i památek Husova zde ožívá*“⁴⁹. Na počátku 20. století byla postavena i obecní knihovna. Ve stejném období byl založen Spořitelní a záložní spolek.

2.2 První a druhá světová válka v Nesvačilech

O první světové válce nalzáme zmínku i v kronice, kde Jan Kouba zdůrazňuje, jak byla válka ničivá. Popisuje rozpad starého světa a nástup nové doby, která nabídla svobodu a dala vzniknout novému československému státu.

První světové války se účastnilo v řadách legií pět obyvatel Nesvačil. Obětí této války se v kronice uvádí celkem 27, pravděpodobně se jedná o obyvatele vesnice, kteří nebojovali přímo na frontách. Těmto obětem byl zhotoven pomník, nacházející se pod římskokatolickým kostelem. Byl zhotoven v roce 1924 sochařem R. Zábrodským z Benešova. Na přední straně podstavce je vytesáno právě 27 jmen padlých obyvatel Nesvačil.

Na počátku rozkvětu první republiky se začaly rozrůstat i Nesvačily. „*V roce 1920 byla založena Tělovýchovná jednota Sokol Nesvačily, která spolu s hasiči a dalšími organizacemi vyvíjela kulturní činnost.*“⁵⁰ Jak uvádí brožura *Z historie Nesvačil* v roce 1921 se konal první sokolský ples. Na konci 20. let bylo sehráno několik ochotnických divadel a pořádány taneční zábavy.

Rozvíjela si i ostatní činnost, především stavební. Ve 20. a 30. letech byly vybudovány tři nové silnice. První vedla k Petrovicím, druhá kolem školy a k Záhořanům a třetí z Bystřice do Nesvačil. V roce 1931 byla slavnostně dokončena stavba sboru Církve československé (husitské) – Betlémské kaple. Ke konci 30. let proběhla elektrifikace obce.

V roce 1938 se začalo stavět nesvačilské letiště. Mělo sloužit jako vojenské záložní letiště československé armádě. Pro jeho výstavbu byla zabrána půda 26 rolníkům z Nesvačil.⁵¹ V období 2. světové války letiště sloužilo jako výcvikové středisko pilotů

⁴⁹ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 20.

⁵⁰ *Z historie Nesvačil*, s. 10.

⁵¹ *Z historie Nesvačil*, s. 11.

Luftwaffe. Poté letiště opět využívala československé armádě. Od roku 1992 je letištěm civilním.

Rok 1938 byl poznamenán Mnichovskou dohodou. Tento okamžik je popsán i v kronice Jana Kouby: „*Podzim toho roku přinesl důležité události. Říše Německá připojila Sudetské kraje k Německu*“⁵².

Následujících několik let bylo zasaženo válečným konfliktem. V roce 1942 byly z věže římskokatolického kostela odstraněny tři zvony a odvezeny do Německa k roztavení. „*Jeden zvon se vrátil po válce, kdy byl u Nelahozevsi vyloven z Vltavy, kam při dopravě spadl.*“⁵³ Ve věži Betlémské kaple byl zvon ponechán.

Nezapomenutelným se pro Nesvačily stal rok 1943, kdy byly Nesvačily a celý kraj vystěhovány. Zprávy o vystěhování se roznesly už v roce 1942 – celý kraj bude vystěhován a bude v něm zřízeno cvičiště zbraní SS (Truppenübungsplatz Böhmen). Výcvikový prostor se rozprostíral mezi řekami Sázavou (severní hranice) a Vltavou (západní hranice). Východní hranici tvořila železniční trať Čerčany – Tábor, jižní hranici pak trať Olbramovice – Sedlčany.

Vystěhování vesnice začalo po žních roku 1943. Bylo provedeno pod dohledem německé celní správy, aby si obyvatelé neodváželi zásoby, zvířata a další inventář. Výstižný komentář k vystěhování vesnice nalézáme v pamětní knize Jana Kouby: „*obec se vyprázdnila a jen mrtví na hřbitově zůstali strážci opuštěné vesnice*“⁵⁴. Stěhování probíhalo v několika stanovených etapách. Obyvatelé Nesvačil byli vystěhováni do vesnic v okolí, které byly mimo hranice cvičiště SS, ale i do vzdálenějších měst jako např. Tábor nebo Vlašim.

Od jara 1944 přebývali v Nesvačilech útvary německé armády a několik málo obyvatel, kteří byli zaměstnáni v SS dvorech jako pomocné síly. „*Ve škole byla vojenská kancelář, v katolickém kostele bylo skladiště koňských postrojů, látek a vojenských obleků, v československém kostele byla posluchárna vojenského učiliště, později sklad radiotelegrafického materiálu. V domě čp. 21 byla důstojnická kantýna, v domě čp. 65 kuchyně pro veškerou posádku vojsk SS. V domě čp. 17 byl ubytován velící důstojník. Na letišti bylo asi 40 letců a mechaniků a asi 50 letadel.*“⁵⁵

⁵² KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 62.

⁵³ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 67.

⁵⁴ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 68.

⁵⁵ Z historie Nesvačil, s. 12.

Vystěhování netrvalo příliš dlouho. S koncem války a osvobozením na jaře roku 1945 byl výcvikový prostor zrušen. „Dne 10. května byly před čsl. vojenským velitelstvím v Bystřici rozděleny zbraně asi 30 občanům z Bystřice a Nesvačil. Ti za vedení dr. Raše z Bystřice postupovali k Nesvačilům, kde bylo ještě 50 německých vojáků. Těm byl povolen volný odchod a Nesvačily byly zas svobodné. Byly však zpustošené.“⁵⁶ Takto popisuje návrat do Nesvačil Jan Kouba v kronice ČČS(H). Díky těmto událostem se obyvatelé Nesvačil mohli vrátit do svých domovů, které v důsledku války museli chtě nechtě na čas opustit.

Ve druhé světové válce padlo sedm rodáků z Nesvačil. Jejich jména byla v roce 1946 doplněna na výše zmíněný pomník.

2.3 Nesvačily od roku 1945 po současnost

Po návratu do vesnice se nesvačilští obyvatelé museli pustit do obnovy svých domů a stavení. Většina budov byla poničena a zaplněna vojenskou výbavou. Pro obyvatele to byla těžká, ale radostná práce.

Po obnově vesnice se začala rozvíjet především zemědělská činnost. Družstvo pro rozvod elektrické energie a mechanizaci zemědělství, které bylo ustaveno v předválečném období, začalo opět aktivně pracovat. Zakoupilo traktor značky Fergusson s pluhem a kultivátorem za 50 000 Kčs, následně byl zakoupen i valník.⁵⁷

Koncem 40. let se naplno dostala k moci komunistická strana. Tato změna se projevila i v Nesvačilech. V roce 1949 bylo založeno Jednotné zemědělské družstvo, které fungovalo do roku 1961, kdy bylo sloučeno s JZD Bystřice.⁵⁸

V 50. letech se i několika místních obyvatel dotkly vykonstruované politické procesy. Zatčen a odsouzen k 24 letům byl Jan Bartůšek, jeho syn Vladislav byl odsouzen k 18 měsícům a 3 měsícům v tábore nucených prací. Oba muži byli odsouzeni v zinscenovaném politickém procesu. Součástí politického nátlaku bylo i vystěhování několika obyvatel. Narátorka Marie Neradová uvádí, že podobný osud mohl postihnout i její rodinu. „Protože rodiče byli označeni za kulaky a několik rodin bylo vystěhováno

⁵⁶ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 68.

⁵⁷ Z historie Nesvačil, s. 13.

⁵⁸ Z historie Nesvačil, s. 15.

*z Nesvačil, ty, kteří měli velké hospodářství, a naši rodinu taky chtěli vystěhovat. Maminka napřed nechtěla, a pak si to rozmyslela, že půjdeme. A oni nakonec řekli, tak když chcete, tak my zrovna vás nevystěhujeme a zůstanete tady. To hospodářství jim sebrali těsně před žněmi – pole, louky, husy, slepice, koně odvedli i obilí a z půdy mouku.*⁵⁹ Z výpovědi paní Marie se dá vypozařovat, že ostatní rodiny byly vystěhovány právě z důvodů, že byli označeni za kulaky a jejich majetek byl zabaven.

Od roku 1964 se Nesvačily společně s několika dalšími menšími vesnicemi staly součástí obce Bystřice . V 60. letech, přesněji v roce 1961, měly Nesvačily 390 obyvatel a 161 čísel popisných⁶⁰.

Na počátku 70. let proběhla v Nesvačilech akce „Z“ – akce zvelebování obce (někdy také nazývána akce zadarmo). Tato obnovná akce byla z 50% až 60% dotována státem, zbytek museli obyvatelé udělat svépomocí a zadarmo. Placeny byly pouze práce odborné. V tomto období byla postavena prodejna potravin spadající pod Jednotu Benešov. V akci „Z“ byl také vybudován vodovod v celé obci, především z důvodů otravy mnoha soukromých studen. Ty byly poničeny postřikem, který se prováděl pomocí letadel z místního letiště v 50. a 60. letech.

Dále byla provedena oprava cest a silnic, které byly při výstavbě vodovodu poškozeny. Proběhla i revize elektrické sítě, byl rozšířen počet trafostanic a došlo k zavedení veřejného osvětlení.

V současné době v Nesvačilech funguje jedna samoobsluha, jeden hostinec, nachází se zde hasičská zbrojnice a sportovní hřiště. V obci se nacházejí dva kostely, které pravidelně fungují – jeden československý husitský a druhý římskokatolický. Největší upoutávkou Nesvačil je patrně místní letiště, které od 90. let slouží, jako letiště civilní a je určeno především pro vyhlídkové lety.

Podle *Historického lexikonu českých obcí* žilo v roce 2001 na území Nesvačil 312 obyvatel ve 118⁶¹ domech. Počet obyvatel i domů se od roku 2001 zvýšil, neboť v okolí vesnice probíhá výstavba nových rodinných domů. Poslední statistický údaj o počtu obyvatel je uveden na začátku této kapitoly, a sice že k minulému roku se počet obyvatel pohyboval okolo 350 obyvatel, z čehož vyplývá, že počet obyvatel začal pomalu narůstat.

⁵⁹ Rozhovor s Marií Neradovou z 12. 2. 2014

⁶⁰ Historický lexikon českých obcí 1869-2005, I. díl

⁶¹ Historický lexikon českých obcí 1869-2005, I. díl: str 69

V posledních letech se do Nesvačil přestěhovalo poměrně dost nových obyvatel z Benešova a Prahy.

3. Metodologie

Metodologická část práce popíše jakým způsobem proběhl výzkum a jak byly využity dostupné zdroje, které se Církvi československé husitské věnují. Dále také jak byly zpracovány nahrávky rozhovorů s pamětníky.

Hlavní výzkumnou metodou je orální historie, pomocí níž byly uskutečněny čtyři rozhovory – tři z nich se členy Církve československé husitské v Nesvačilech a čtvrtý s představitelem této církve, který působí v nesvačilské církevní obci. Metoda orální historie byla využita zejména proto, že o tomto tématu neexistují prakticky žádné písemné materiály. Dále se druhá část práce opírá o *Pamětní knihu sboru Církve československé v Nesvačilech*, kterou od začátku až do konce sepsal Jan Kouba. Také byly využity materiály z archivu pražské diecéze a ze soukromých archivů narátorů.

Jak bylo uvedeno výše, hlavní výzkumnou metodou, která byla využita pro tuto práci je orální historie. S její pomocí bylo možné získat jedinečné informace ze života členů sboru, ale i o průběhu bohoslužeb a stavu církve během komunistického režimu. Samotným rozhovorům přecházela příprava témat a techniky pro rozhovory a kontaktování respondentů.

3.1 Výběr a kontaktování narátorů

Kontaktování narátorů pro tuto práci bylo poměrně jednoduché. Jakožto člen sboru CČSH v Nesvačilech všechny respondenty, které jsem si pro práci vybrala, osobně znám. V této fázi příprav jsem se setkala s problémem pokročilého věku potencionálních narátorů, a proto nebylo možné oslovit více než čtyři pamětníky, kteří byli ochotni poskytnout své životní zkušenosti.

Ke kontaktování respondentů došlo po skončení bohoslužeb, kdy jsem za několika z nich došla a vysvětlila jim, o čem píši svou diplomovou práci, a zdali by někdo z nich byl ochoten natočit se mnou rozhovor. Dostala jsem telefonní kontakt na dva z nich, které jsem v následujícím týdnu kontaktovala, a s panem Zdeňkem Koubou se mi podařilo domluvit termín rozhovoru.

Jako dalšího narátora jsem si zvolila faráře sboru Lubomíra Polinského, který žije v Jílovém. Na něj jsem si vyhledala telefonní kontakt na internetových stránkách

www.cchs.cz a kontaktovala jej. Byl velmi vstřícný a také jsme se domluvili na termínu rozhovoru.

Další dvě pamětnice jsou přímo členky mé rodiny, z čehož jsem měla z počátku strach. Poté co jsem je oslovila, byly na rozpacích, co mi budou vyprávět, ale nakonec obě souhlasily. Moje počáteční obavy z nahrávání rozhovoru s příslušníky vlastní rodiny se nakonec ukázaly liché, neboť obě ženy se během natáčení rozhovorů cítily velmi uvolněně a projevíly velký zájem o mou práci

3.2 Příprava a průběh rozhovorů

Dle běžného postupu výzkumu pomocí orální historie je na jeho začátku důležité oslovení narátora a jeho kontaktování. V mém případě to nebyl žádný problém, neboť jak je uvedeno výše, s respondenty se znám osobně. Po osobním kontaktu s narátory jsem je následně kontaktovala telefonicky a podrobněji jim vysvětlila, o čem se jedná a zda by měli zájem se podělit o své životní příběhy.

Po dohodě s pamětníky na termínu naší schůzky jsem s každým z nich nahrála jeden rozhovor. Dle standardních postupů orální historie by se měly rozhovory nahrávat dva. První by měl být koncipován jako životopisné vyprávění pamětníka a druhý rozhovor by měl sloužit pro otázky tazatele a případné doplnění nejasností z rozhovoru prvního.⁶² Jelikož jsem si vybrala téma, které úzce souvisí s životy respondentů a ti předem věděli, čeho se práce týká, a tudíž k čemu bude rozhovor směřovat, rozhodla jsem se po prvním rozhovoru nahrávat pouze jeden s každým narátorem, protože jsem se během něj dozvěděla vše podstatné, co jsem ke své práci potřebovala.

Před samotným nahráváním rozhovorů jsem si připravila okruhy, kterými by se rozhovory i samotná práce měly zabývat. Okruhy otázek jsem sestavila na základě předem prostudované literatury a za pomoci vedoucího mé práce PhDr. Zdeňka Doskočila Ph.D. Témata pro rozhovory byly koncipovány na období, ve kterém respondenti žili.

Z počátku jsem je nechala mluvit o jejich životě a následně jsem se ptala na jejich osobní zkušenosti s církví. Ve třech případech byla témata pro rozhovory stejná nebo podobná. V rozhovoru s farářem Lubomírem Polinkým jsem témata pro rozhovor připravila jinak s ohledem na jeho povolání duchovního.

⁶² VANĚK, Miroslav – MÜCKE, Pavel: *Třetí strana trojúhelníku. Teorie a praxe orální historie*. Praha, 2011.

První rozhovor jsem nahrávala s Marií Neradovou, která je moje babička, z čehož jsem měla obavy a byla jsem ohledně nahrávání rozhovorů se členy vlastní rodiny varována. Moje počáteční obavy v průběhu rozhovoru rychle zmizely. Narátorka se při nahrávání cítila velmi uvolněně a bezprostředně vyprávěla svůj životní příběh i další souvislosti spojené se sborem v Nesvačilech.

Podobně tomu bylo i druhého rozhovoru, který jsem nahrávala s mojí pratetou paní Miluší Neradovou, dvojčetem první pamětnice. Rozhovor probíhal za podobných okolností jako ten první. Velkou výhodou toho, že první dvě narátorky jsou dvojčata a mají mezi sebou velmi silné pouto, byl fakt, že jsem si díky jejich výpovědím mohla ověřit pravdivost obou rozhovorů. V mnoha případech obě podávaly stejné svědectví o totožných okamžicích a vzpomínkách.

Rozhovor s panem farářem probíhal také ve velmi poklidné atmosféře, nahrávala jsem u něj doma v Jílovém u Prahy. Jak bylo uvedeno výše, okruhy témat pro tento rozhovor jsem koncipovala odlišně než u předchozích rozhovorů. Jedním z témat bylo studium na Husově fakultě, dále vztah představitele církve a komunistické strany a také aktivity sboru mimo bohoslužby.

Poslední z rozhovorů, který jsem nahrála se Zdeňkem Koubou, proběhl v jeho domě v Nesvačilech. Pamětník zpočátku potřeboval k vyprávění pobízet, ale nakonec se rozhovořil o svých zkušenostech a vzpomínkách.

4. Narátoři

4.1 Marie Neradová

Jméno a příjmení: Marie Neradová, rozená Fulínová

Rok narození: 1937

Paní Marie se narodila v Nesvačilech ve statku č.p. 4., společně se svým dvojčetem Miluší. První roky svého života strávila v Nesvačilech. V roce 1943 se musela společně s celou svojí rodinou přestěhovat, jelikož území Nesvačil bylo zabráno pro cvičiště SS. Rodiče paní Marie se s dcerami přestěhovali zhruba do 20 kilometrů vzdálené osady jménem Jitra, nedaleko Jankova, kde bydleli v rodině Felcmanových. Jak sama respondentka uvádí, měla velmi krásné dětství, ačkoli bylo poznamenáno válkou. *„Dětství jsem měla nádherný, protože jsme na to byly dvě. To bylo moc prima, protože jsme byly dvě na hry, dvě na učení, dvě na pomoc rodičům v hospodářství.“*⁶³

Rodina narátorky byla vystěhována na dva roky. Sama v rozhovoru uvádí několik příhod spojených s 2. světovou válkou, kdy například museli z Jiter utéct do vedlejší vesnice, protože v Jankově došlo k napadení pošty. *„Stalo se, že v Jankově bojovali o poštu, tak my jsme utíkali v noci s maminkou a s tatínkem do Pičina, na trakaři jsme vezli jídlo.“*⁶⁴

Paní Marie v době vystěhování začala chodit do školy. Do první třídy nastoupila společně se svojí sestrou o rok později, než měly. Jejich rodiče se kvůli vystěhování rozhodli dát své dcery do školy až v místě, kde budou během války pobývat, aby nemuseli školu přerušovat. Do první třídy chodila do Jankova, další léta povinné školní docházky pak do Nesvačil. Od šesté třídy docházela do Bystřice do měšťanské školy. Po ukončení základního vzdělání se paní Marie přihlásila na chemickou školu v Praze. Studia v Praze však musela zanechat, a to z důvodů svého kulackého původu. Narátorka se v polovině 50. let vrátila do Nesvačil, začala chodit do zemědělské školy a pracovat v Jednotném zemědělském družstvu v Nesvačilech, které se později sloučilo s Jednotným zemědělským

⁶³ Rozhovor s Marií Neradovou, 12. února 2014

⁶⁴ Rozhovor s Marií Neradovou, 12. února 2014

družstvem Bystřice. Respondentka sama uvádí, že měla velmi dobré místo, kde nemusela dělat manuální práci, pracovala jako účetní.

Narátorka se v rozhovoru zmiňuje i o volnočasových aktivitách. Byla členkou Československého svazu mládeže, kde se účastnila různých akcí a brigád, dále se věnovala létání ve větroni.

V roce 1962 se provdala za Jaromíra Nerada z Bystřice, který také pracoval v JZD Bystřice. Z počátku bydleli v Nesvačilech, poté dostali přidělený byt Bystřici. Nyní paní Marie žije společně se svým manželem v Bystřici v domě po jeho rodičích. Společně vychovali dvě dcery – Jaromíru a Janu.

4.2 Miluše Neradová

Jméno a příjmení: Miluše Neradová, rozená Fulínová

Datum narození: 1937

Paní Miluše Neradová je dvojčetem první narátorky, proto mají do jisté míry obě ženy podobný životní příběh, tedy především dětství. Stejně jako první narátorka i paní Miluše na své dětství velmi ráda vzpomíná. Respondentka také zmiňuje vystěhování do Jíter a následný návrat do Nesvačil. „A v roce 1945 jsem vraceli zpátky do Nesvačil, do zcela zplundrované budovy a naši museli hospodářství budovat znova od začátku.“⁶⁵

Narátorka začala chodit do školy v Jankově, po návratu do Nesvačil navštěvovala místní obecnou školu a od šesté třídy docházela do měšťanské školy do Bystřice. Po ukončení základní školy nastoupila na gymnázium do Benešova, následně vystudovala pedagogickou školu v Praze a stala se učitelkou pro základní školy.

První zaměstnání získala v dětském domově nedaleko Benešova, dále učila v Čerčanech a také v Praze. Kde se také respondentka seznámila se svým budoucím manželem Jaromírem Neradem. Nejprve žili na Žižkově a poté dostali přidělený byt v Bohnicích. Paní Miluše má dva sny – Přemysla a Jaromíra. Od roku 1996, kdy odešla do důchodu, se přestěhovala se svým manželem zpět do Nesvačil, kde žije dodnes.

⁶⁵ Rozhovor s Miluší Neradovou z 25. února 2014

4.3 Zdeněk Kouba

Jméno a příjmení: Zdeněk Kouba

Datum narození: 1931

Pan Zdeněk Kouba se narodil na počátku 30. let v Benešově. Společně se svými rodiči a bratrem žili v Nesvačilech, nejprve v podnájmu u rodiny Dosoudilových a poté v nesvačilské škole. Jeho otec byl učitel v obecné škole, později se stal řídícím a celá rodina se přestěhovala do bytu v budově školy.

Rodina narátora byla nábožensky založena, otec Zdeňka Kouby (Jan Kouba, autor pamětní knihy) byl jedním ze zakladatelů CČSH v Nesvačilech. Pan Zdeněk byl tedy první dítě pokřtěné v Betlémské kapli. „*No a byl jsem taky první křtěný v kapli československý, protože ta se prakticky otevírala právě v tom roce 1931.*“⁶⁶ V souvislosti s náboženstvím, které bylo u nich v rodině silně podporováno, pamětník zmiňuje, že v průběhu školní docházky navštěvoval i hodiny náboženství.

V roce 1937 začal pan Zdeněk chodit do obecní školy v Nesvačilech, od páté třídy pokračoval v Bystřici. Vzpomíná, že během druhé světové války se do školy na vyučování nechodilo. „*V té Bystřici pak došlo k tomu, že oni zabrali veškeré školy a budovy škol v Bystřici, tak jsme chodili do místností pro úkoly a vyučovalo se v hostinci U jelena nebo U Párisů nebo v památníku obětem první světové války, a to už náboženství nebylo.*“⁶⁷

V roce 1943 byla rodina Koubových podobně jako rodina Miluše a Marie Neradových (rozených Fulínových) vystěhována. Otec narátora byl přeložen do Chlístova, kde působil během druhé světové války jako učitel.

Po návratu do Nesvačil začal pan Zdeněk studovat na benešovském gymnáziu, vzpomíná, že musel přednostně složit maturitní zkoušku, aby mohl splnit pedagogický kurz a věnovat se učitelství, neboť na počátku 50. let byl nedostatek učitelů. Později si doplnil pedagogické vzdělání na vysoké škole.

Pan Kouba působil jako učitel v Benešově, učil i v okolních vesnicích a v Bystřici, kde se následně stal ředitelem základní školy. Na přelomu 70. a 80. let byl povolán na stáž na okresní školský inspektorát, kde pak zůstal jako stálý zaměstnanec, sám připouští, že

⁶⁶ Rozhovor se Zdeňkem Koubou z 15. 4. 2014

⁶⁷ Rozhovor se Zdeňkem Koubou z 15.4. 2014

toto zaměstnání přijal proti své vůli. Na tomto místě zůstal až do počátku 90. let, kdy odešel do důchodu.

Respondent nyní žije v Nesvačilech v rodinném domě, který postavili jeho rodiče. Je vdovcem a má jednoho syna.

4.4 Lubomír Polinský

Jméno a příjmení: Lubomír Polinský

Datum narození: 1940

Pan Lubomír Polinský se narodil v Praze – Libni, kde vyrůstal. V Praze také narátor začal chodit do první třídy, v této době vážně onemocněla jeho maminka, a proto respondent odjel ke svým prarodičům na Vysočinu, kde prožil několik let ve vesnici Horní Olešná. Pan Lubomír zmiňuje, že na Vysočině chodil do jednotřídky a vzpomíná i na hodiny náboženství (v té době byl ještě katolík, po narození byl pokřtěn). Poté, co se maminka respondenta uzdravila, vrátil se do Prahy, kde nastoupil do šesté třídy. Po ukončení měšťanské školy studoval na průmyslové škole v Táboře. Po maturitě respondent začal pracovat v Tuzexu, jak sám říká, bylo to velmi dobré místo.

V této době také přestoupil na jinou víru, tedy k Církvi československé (husitské). Pan Lubomír tak učinil na popud své rodiny, která se účastnila pohřbu příbuzné – členky Československé církve. „*Tak jsme zjistili určitý rozdíl a veliký rozdíl, moje maminka řekla, já přestoupím, tak jsme přestoupili celá rodina.*“⁶⁸ V souvislosti s přestupem k CČS(H) začal narátor navštěvovat církevní mládež, do jejichž aktivit se zapojil i po ukončení vojenské služby. V souvislosti s církevní mládeží se pamětník dostal k Husově bohoslovecké fakultě, kterou začal následně studovat. V rozhovoru pamětník vzpomíná i na to, že při studiu měli povinný kurz marxismu-leninismu. Po ukončení studia na Husově fakultě narátor získal státní souhlas a byl vyslán do Benešovské církevní obce, pod kterou v té době spadaly i Nesvačily. V Nesvačilech pan Lubomír působil od poloviny 60. let do

⁶⁸ Rozhovor s Lubomírem Polinským ze 7. 3. 2014

počátku 70. let, přesněji do roku 1972, poté byl přesunut do jiné církevní obce, do Jílového u Prahy.

Na počátku 90. let začal opět sloužit v Nesvačilské církevní obci, kde působí dodnes. Pan Lubomír stále žije a slouží v Jílovém u Prahy společně se svou druhou manželkou. Má jednu dceru z prvního manželství, která se také věnuje bohoslovectví.

5. Církev československá husitská v Nesvačilech

5.1 Počátky Církve československé (husitské) v Nesvačilech

První kapitola této práce zmiňuje, že počátky Církve československé husitské je nejvhodnější datovat od 8. ledna 1920. V tuto chvíli se K. Farský začal se svými duchovními rozjíždět po Československu, aby kázal. „*Byly to nezapomenutelné chvíle, když náš lid na náměstích a na návších poprvé modlil se ve své mateřštině.*“⁶⁹

Kolem Nesvačil začaly postupně vznikat náboženské obce CČS(H) - v Benešově, v Neveklově nebo ve Voticích. Postupně prostupovala nově vzniklá církev i do Nesvačil, které se později staly vedlejší náboženskou obcí, která spadala pod Benešov. Ke vzniku Církve československé (husitské) nacházíme odkaz v pamětní knize, kterou sepsal Jan Kouba. „*Za 28. říjnem 1918 následuje slavný 8. leden 1920, kdy národ osvobozuje se i duchovně a vrací se k pravé víře svých předků tím, že 140 katolických kněží zakládá Církev československou, církev Husovu a tím kalich páně vztyčuje svobodný národ nad svobodnou zemí.*“⁷⁰

Na vzniku církevní obce v Nesvačilech má velkou zásluhu zmíněný Jan Kouba, který vedl její kroniku od počátku až do roku 1981, dále vikář Václav Zeman, který se stal prvním duchovním v Nesvačilech, a především místní rodák Antonín Bartůšek.

5.1.1 Antonín Bartůšek

Rolník Antonín Bartůšek, přezdíváný jako strýček Lišků, pocházel z čp. 4. Narodil se v Nesvačilech v roce 1866. Antonínu Bartůškovi je věnováno několik stran z pamětní knihy Jana Kouby, z nichž je patrné, že se oba dobře znali a byli přáteli. „*Strejček Lišků, jak zesnulý byl všeobecně znám, byl z lidí, s jakými se málokdy v životě setkáváme, jeho rodinný mravní život, jako jeho společenské chování, jeho pomoc k bližnímu, to bylo něco zvláštního, milého, že není u nás hned podobného.*“⁷¹

S Církví československou přišel do styku náhodně, když se účastnil jedné z bohoslužeb v Benešově, která ho oslovila natolik, že se rozhodl podpořit vznik církevní

⁶⁹ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 20.

⁷⁰ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 20

⁷¹ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 24.

obce v Nesvačilech. Církev československá byla v Nesvačilech ve svých počátcích také přezdívana jako Liškova víra.

Byl církvi natolik oddaný, že v prvních letech, kdy CČS(H) neměla ještě v Nesvačilech svou kapli, propůjčil svůj pozemek, na kterém se konaly bohoslužby pod širým nebem. Tento pozemek následně věnoval na výstavbu Betlémské kaple, angažoval se i při stavbě této kaple. Jejího dokončení se však nedožil, zemřel 14. února 1930 v podolském sanatoriu v Praze. Antonín Bartůšek byl dědečkem narátorek Marie a Miluše Neradových.

5.1.2 První věřící a stavba Betlémské kaple

Jak bylo zmíněno výše, první bohoslužby byly konány na rozsáhlé zahradě Antonína Bartůška. Konaly se 4. června 1922 na Hod boží svatodušní. „*Do Nesvačil přijeli bratři a sestry z Benešova se svým předsedou zdravotním radou MUDr. Přerovským. Poprvé se nad Nesvačily nesla melodie písně Hled', Bože lásky.*“⁷² Od té doby byly bohoslužby konány několikrát do roka před římskokatolickým kostelem, na zahradě Antonína Bartůška, před školou a nakonec se konaly pravidelně v prostorách místní školy.

V těchto počátcích CČS(H) se začala rozrůstat i její členská základna. Po prvních bohoslužbách se k církvi přihlásilo prvních padesát věřících. V sousedních vesnicích (Mlýny, Tvoršovice) byly zaznamenány početné výstupy z římskokatolické církve a přestupy do CČS(H). Další přestupy jsou datovány dle Koubovy pamětní knihy na prosinec 1928, k Církvi československé (husitské) se přihlásilo dvacet nových rodin. „*O tento přestup má hlavní zásluhu bratr Josef Král, zámečník z Nesvačil, který s přestupními lístky obcházel tyto rodiny a je přepisoval.*“⁷³

Stavbě nového kostela, předcházela nápad Antonína Bartůška a Jana Kouby, kteří původně chtěli vybudovat zvonici. Farář Václav Zeman z Benešova je však přesvědčil o stavbě nového kostela.

Jako první byl ustaven stavební výbor. „*Poprvé jsme se sešli v kuchyni u Štěpánků 12. prosince 1928 ve 2 hod. odpoledne za přítomnosti 14 členů z Nesvačil a 3 z Bystřice.*“⁷⁴ Na první schůzi se výbor rozhodl nestavět novou kapli na obecním pozemku

⁷² KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 21.

⁷³ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 23.

⁷⁴ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 23.

proti římskokatolickému kostelu, který byl obcí propůjčen. Hledání vhodného pozemku pokračovalo dál a protáhlo se až do září následujícího roku, tedy 1929. Jako konečné stavební místo byla schválena část zahrady Antonína Bartůška, který se rozhodl pozemek církvi věnovat, k této parcele byl následně dokoupen ještě část sousedního pozemku.

V březnu roku 1930 se na vybraném místě sešla stavební komise a stavba započala. Autorem návrhu Betlémské kaple se stal stavitel Ladislav Žaba z Benešova.

Nejprve byly vykáceny vzrostlé stromy na pozemku a půda se připravila pro zahájení stavby. Kaple byla prakticky vystavena obyvateli Nesvačil svépomocí. Na stavbě se pracovalo každou neděli.

V květnu téhož roku byl položen základní kámen stavby. Původem byl kámen z Kozího Hrádku, věnovalo ho město Tábor, jak zapsal Jan Kouba v Pamětní knize. Kladení základního kamene Betlémské kaple bylo významnou událostí, kterou doprovázel průvod o několika tisících účastníků, kteří dorazili z blízkého okolí, ale také z Prahy, Tábora nebo Vlašimi. Procesí s kamen směřovalo z bystřického vlakového nádraží k nesvačilskému hřbitovu, ke hrobu Antonína Bartůška a dále pokračovalo na místo stavby nové kaple, kde byla slavnost zahájena. „*Dnes 18. května 1930 prožívali jsme všichni den velkého nadšení. Kladli jsme základní kámen ke sboru Betlémské kaple v Nesvačilech.*“⁷⁵

Stavba pokračovala i přes zimu. Bylo zhotoveno schodiště před vstupem a podbíjel se strop rákosem. „*V této práci nás dne 5. února t. r. 1931 navštívil br. G. A. Procházka. Ač byl notný mráz, našel pracující v hojném počtu na stavbě.*“⁷⁶ Aby se stavba urychlila, a jelikož diecézní rada z Prahy zaslala obnos na stavbu, pracovalo se denně za mzdu - pro zedníky 20 Kčs, pro přidavače 15 Kčs, v neděli se stále pracovala zadarmo.

Stavbu podporovali členové Církve československé (husitské) dary nebo svou odbornou prací. Prvním takovým dar bylo věnování stavebního pozemku Antonínem Bartůškem, jak bylo zmíněno výše. Majitel panství v Neustupově Artuš Aichelburg daroval na stavbu 10 m³ dřeva.⁷⁷ Betonářské práce zhotovil Antonín Bruda z Bystřice. Duchovní Václav Zeman daroval harmonium a kříž, který visel nad kněžištěm. Antonie Bartůšková nechala odlít zvon, který nese nápis: „*zvon tento věnovala Antonie Bartůšková, majitelka statku č. 4. v Nesvačilech k uctění památky svého manžela Antonína*“⁷⁸.

⁷⁵ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S 27.

⁷⁶ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S.29.

⁷⁷ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. 29

⁷⁸ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 31.

Před dokončením stavby byla kaple omítnuta a bylo zhotoveno a nastěhováno vybavení. Stavba byla dokončena 10. června 1931, stála 100 000 Kč.⁷⁹

5.1.3 Slavnostní otevření Betlémské kaple v Nesvačilech

O několik dní později proběhlo slavnostní otevření a vysvěcení kaple. „*V neděli dne 14. června roku 1931 prožívaly Nesvačily krásný dějinný okamžik, otevření sboru husitské národní církve čsl.*“⁸⁰

Otevření kaple doprovázela velkolepá oslava a průvod z bystřického nádraží, který doprovodil nový zvon, který byl vyroben v Brně, až na místo svého určení. Oslav se účastnilo i několik významných osobností Církve československé (husitské), mezi nimi např. patriarcha G. A. Procházka. Dále se oslav účastnili členové CČS(H) nejen z Nesvačil a blízkého okolí, ale i z Prahy, Čerčan, Votic, Vlašimi, Neveklova nebo Benešova. Na slavnostní otevření zavítalo do Nesvačil okolo dvou tisíc věřících. Průvod nejprve zavítal na nesvačilský hřbitov, kde duchovní obešli hroby všech zesnulých členů CČS(H) a u hrobu Antonína Bartůška společně zavzpomínali na zakladatele Církve československé (husitské) v Nesvačilech. Pak pokračoval průvod k Betlémské kapli.

Prostor okolo kaple byl vyzdoben. Před schody do kaple vítaly průvod fanfáry a významní účastníci slavnosti přednesli své projevy. Jako první promluvil předseda rady starších, učitel z Benešova Jan Houdek. Po něm následoval i projev patriarchy Procházky. Ještě před první bohoslužbou konanou toho dne, byl do věže kaple umístěn výše zmiňovaný zvon darovaný Antonií Bartůškovou. Na konci oslav promluvil Jan Kouba, který poděkoval všem zúčastněným. Odpoledne se opět rozezvonil zvon v kapli, který oznamoval odjezd patriarchy Procházky.

5.2 Sbor Církve československé (husitské) v Nesvačilech ve 30. letech

Počátek 30. let proběhl ve velké euforii budování nového sboru Církve československé (husitské). Toto radostné období pro členy sboru se neslo ruku v ruce

⁷⁹ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 30.

⁸⁰ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 31.

se svobodou, kterou občané v této době nabyli. Ačkoli přídomek *husitská* získala církev až na počátku 70. let, od jejího samotného počátku se její duchovní i laici ztotožňovali s husitskou tradicí, to platí obecně pro celou Církev československou (husitskou), tak i pro sbor v Nesvačilech. V kronice Jana Kouby lze od počátku zaznamenat silný odkaz k Mistru Janu Husovi.

V prvních dnech existence nového sboru jeho protagonisté mysleli i na organizaci a řízení. Dne 7. února 1932⁸¹ byl založen místní výbor Církve československé (husitské) v Nesvačilech. Bylo ustanoveno, že k této církevní obci patří Nesvačily, Radošovice, Drachkov, Bezejovice, Záhořany, Tvoršovice a Mlýny. Složení výboru bylo následující:

Předseda – Karel Šebek, zedník

Jednatel – Jan Kouba, učitel

Pokladník – Raj. Dosoudil, krejčí

Správce – Josef Král, zámečnick

Kostelník – Václav Rezek, cestář

Zvoník – Josef Jirásek, pensista.⁸²

Mezi členy převládali především lidé z běžných majetkových poměrů odpovídající dané době.

V tomto období začalo i zvelebování okolí Betlémské kaple. „*Kolem sboru byl vysázen z jara 1932 sad o 33 jehličnatých stromů, 18 keřů, 12 keřů růží, 1 stromková růže, 6 pnoucích růží.*“⁸³ Některé rostliny byly zakoupeny, ostatní byly dary od členů sboru.

V kronice nacházíme zmínku o stavu církve – výstupech, vstupech, nově narozených, také o počtu bohoslužeb a jejich návštěvnosti. Na počátku 30. let vystoupil z církve kostelník Václav Rezek, na jehož místo nastoupil Josef Jirásek bývalý železniční zřízenec. Jan Kouba v kronice uvádí, že V. Rezek neměl k výstupu z CCŠ(H) žádné důvody, pravděpodobně se stal členem Římskokatolické církve. Výstupy se nejčastěji uskutečňovaly z důvodu sňatku s příslušníkem Římskokatolické církve nebo pod hrozbou ztráty zaměstnání. Pan Zdeněk Kouba v rozhovoru uvádí, že i jeho otec měl zpočátku problémy s tím, že se stal členem a protagonistou Církve československé (husitské). „*Je zajímavé, že otec byl původně katolík, celá jejich rodina byla dost nábožensky založená. A můj otec byl dost pokrokově založený i na to husitství, tomu fandil. A jak vznikla církev, tak*

⁸¹ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 37

⁸² KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 37.

⁸³ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 38.

přestoupil a už za první republiky s tím měl problémy. Tady byl školní inspektor, který byl bigotní katolík, a otec s ním měl problémy v zaměstnání. ⁸⁴

Dále kronika informuje o stavu sboru v roce 1935. *„Za rok 1935 nikdo v Nesvačilech z Církve československé nevystoupil, jedna sestra a jeden bratr přistoupili. Zemřela jedna sestra, v místní náboženské obci se narodilo šest dětí.* ⁸⁵ Během roku 1935 se účast na bohoslužbách pohybovala kolem sta věřících, z toho lze soudit, že v předchozích letech se účast příliš nelišila. Ve stejném roce se konalo v Betlémské kapli dvacet šest bohoslužeb. V roce 1936 byl vývoj velmi podobný, bohoslužeb se konalo dvacet čtyři za průměrné účasti sto pěti věřících, v tomto roce opustili sbor čtyři členové a pět nových přistoupilo. V souvislosti s pohřebními obřady byl do kaple zakoupen katafalk, který byl zhotoven pro zjednodušení manipulace s rakvemi při smutečních obřadech. *„První, kdo v rakvi ležel na tomto katafalku, byla sestra Františka Bařhová, vdova po výměnkáři v Nesvačilech, 73 a půl roku stará.* ⁸⁶

Nejstarší z respondent pan Zdeněk Kouba byl prvním křtěným v kapli, jak bylo uvedeno v jeho stručném životopise. V rozhovoru vzpomíná, že už od mala chodil pravidelně se svými rodiči na bohoslužby. Zmiňuje i to, že na mších bylo přítomno poměrně dost dětí. *„Chodil jsem od mala s rodiči, byla to taková nedělní sláva, vzít si sváteční oblečení, otec klobouk a jít do kostela.* ⁸⁷

Ve sboru se vystřídalo i několik duchovních, kteří přednášeli bohoslužby. Nejvýznamnějším z nich byl duchovní Václav Zeman, farář z Benešova, který byl hlavním duchovním sboru a sloužil zde šestnáct let⁸⁸. Další duchovní byli ke sloužení bohoslužeb pozváni, mezi nimi byli: Eduard Pičman, pomocný duchovní v Praze, Antonín Pírek, pomocný duchovní v Benešově, P. Kaboň, farář ve Voticích, Ladislav Král, farář v Berouně, Bohumil Švábenický, farář.⁸⁹ Po duchovním V. Zemanovi se ve sboru vystřídalo několik dalších duchovních: Karel Pechatý, Eduard Kadlec z Košic, Antonín Samec, Josef Babický.⁹⁰

⁸⁴ Rozhovor se Zdeňkem Koubou z 15. 4. 2014

⁸⁵ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 41.

⁸⁶ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 56.

⁸⁷ Rozhovor se Zdeňkem Koubou z 15. 4. 2014

⁸⁸ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 54

⁸⁹ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 39

⁹⁰ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 41

V průběhu 30. let probíhaly i další úpravy sboru. Kaple byla vybílena a několik členů darovalo obrazy na výzdobu zdí. Také byl zhotoven oltářní obraz, jeho vznik detailně popisuje Jan Kouba v pamětní knize. Obraz objednal duchovní V. Zeman od malíře F. Pojkara. Tento obraz o velikost 9,5 m² je součástí výzdoby sboru dodnes. Na oltářním obraze s motivem Ježíšova kázání na hoře je jako jeden z posluchačů vyobrazen A. Bartůšek, který se zasloužil o rozšíření CČS(H) do Nesvačil. Instalaci obrazu do kaple doprovázela slavnostní bohoslužba. Dále byla obnovena korouhev s husitským motivem.

Jedním z významnějších darů, o kterém nalézáme rozsáhlejší zápis v pamětní knize Jana Kouby, bylo zhotovení husitského praporu, který je také součástí výzdoby kaple dodnes. *„Byl to bratr Josef Král, nástrojář z Nesvačil, který se v místním výboru stále přimlouval o pořízení praporu, takže loňského roku byl založen fond na jeho pořízení.“*⁹¹ Fond byl založen v roce 1935, do roku následujícího bylo vybráno 3 450 Kčs.⁹² Na zhotovení praporu přispělo mnoho členů CČS(H) v Nesvačilech mezi nimi např. J. Fulín, J. Král, J. Kouba, R. Dosoudil, V. Zeman, J. Faist a další. Na konci seznamu přispěvších členů je i několik, kteří nechtěli být pravděpodobně zmiňováni, jsou tedy uvedeni jako *nejmenovaní*. Prapor byl vyroben v Praze, v ateliéru výšivek. *„Na straně krémové vyšil kalich s biblí, ozdobu z lipových větvíček a nápis: Církev československá – Nesvačily. Na straně červené malý státní znak a heslo: Pravda vítězí.“*⁹³ Z motivů, které byly vyobrazeny na praporu, lze usuzovat velkou sounáležitost s Československou republikou i s odkazem husitství.

Slavnostní rozvinutí praporu v Betlémské kapli proběhlo při pouti roku 1936⁹⁴, která se konala na počátku května. Slavnost začala u hrobu Antonína Bartůška, poté pokračovala průvodem k sokolskému cvičišti, které se nacházelo u obecní školy. Z hřiště šel průvod mládeže náboženských obcí Církev československé (husitské) z okolí a věřící. Dále šli praporečníci, a nesli nový prapor. Konec průvodu tvořili duchovní. Po příchodu do kaple proběhlo umístění praporu a slavnostní bohoslužba. Prvně prapor reprezentoval náboženskou obec Církev československé (husitské) na konci května 1936 při oslavě patnácti let CČS(H) v Benešově.

⁹¹ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církev československé v Nesvačilech*. S. 44.

⁹² KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církev československé v Nesvačilech*. S. 44

⁹³ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církev československé v Nesvačilech*. S. 45.

⁹⁴ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církev československé v Nesvačilech*. S. 46.

V souvislosti se slavnostmi konanými v Betlémské kapli, každoročně probíhala 6. července Husova oslava. Konala se na Kobylí hoře nedaleko vesnice, za pravidelné podpory členů CČS(H), sboru dobrovolných hasičů, TJ Sokol, sportovního klubu a také za účasti katolických věřících. Po této slavnosti následovala bohoslužba v Betlémské kapli. Na oslavy na Kobylí hoře, které jsou popsány v pamětní knize, si pamatuje i narátor Zdeněk Kouba. „*Největší oslavou byla, kterou tedy ta církev organizovala spolu se Sokolem, Husova oslava. To se chodilo na kopec, který se jmenuje Kobylí hora a tam se páčila hranice za projevů významných osobností z církve nebo i politického života.*“⁹⁵

V roce 1935 proběhl na Kunětické hoře sjezd příslušníků Církve československé, které se účastnilo padesát tisíc členů církve, ve stejné době proběhl v Praze sjezd Římskokatolické církve. V pamětní knize nalézáme zmínku o účasti nesvačilských obyvatel na těchto dvou setkání. Zatímco katolického shromáždění se zúčastnilo pouze několik obyvatel z Nesvačil, sjezd Církve československé (husitské) podpořilo několik desítek zdejších obyvatel. Z toho lze usoudit, že CČS(H) byla v Nesvačilech populárnější nežli Církev římskokatolická.

Další významnou slavností, která se uskutečnila v Nesvačilech v souvislosti s Církví československou (husitskou), byla desetileté výročí od úmrtí zakladatele CČS(H) Karla Farského v roce 1937⁹⁶. Uctění památky Karla Farského proběhlo v hostinci u Štěpánků, kde bylo sehráno drama *Kostnické plameny*.

Mezi tyto významné okamžiky patří bezesporu i úmrtí T. G. Masaryka, který byl členy CČS(H) v celém Československu tedy i Nesvačilech vnímán jako zakladatel moderního československého státu a protagonist svobody. „*Dne 14. září t. r. (1937) zalkal z věže našeho sboru v 6 hodin ráno zvon, zvěstoval naši vesnici i širému okolí smutnou zvěst: Umřel nám Masaryk.*“⁹⁷ Na výraz smutku byl po 10 dní zavěšen z věže smuteční prapor. O několik dní později se v Betlémské kapli konala tryzna, které se účastnili členové CČS(H) z Nesvačil i okolí. Zde opět nacházíme silné národní cítění členů sboru.

Financování sboru probíhalo pomocí darů a vybíráním náboženské daně, která se platila po celý rok. Průměrně se na náboženské dani vybralo okolo 600 Kčs. Další finanční podpora sboru byla vybrána např. při divadelním představení na počest Karla Farského.⁹⁸

⁹⁵ Rozhovor se Zdeňkem Koubou z 15. 4. 2014

⁹⁶ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 53.

⁹⁷ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 56.

⁹⁸ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 57.

Jak bylo uvedeno výše, v kapli bylo umístěno harmonium, na které se hrálo při bohoslužbách. Harmonium bylo v polovině 30. let vyměněno za nové, které bylo také darem od duchovního V. Zemana. Starý hudební nástroj byl darován vznikajícímu sboru v Postupicích. V průběhu tohoto období se vystřídal několik věřících, kteří bohoslužby doprovázeli na zmiňované harmonium. Z počátku na něj hrál nesvačilský řídící učitel Jan Lhotský, po něm tuto funkci převzal duchovní O. Král. Při slavnostních příležitostech byly bohoslužby doprovázeny virtuosem K. Polákem učitelem z Benešova, jiné hrou na housle.

Členové sboru se o CČS(H) zajímali i mimo bohoslužby. Odebírali náboženská periodika např. *Pravda k životu*, *Český zápas* nebo *Stráž na Táboře*. V obecní škole bylo také vyučováno československé náboženství, na které docházelo v průběhu roku 1935 třicet šest žáků.

Mimo jiné byly ve 30. letech organizovány divadelní hry v místním hostinci. Tato představení sehráli členové nesvačilského sboru společně s hasiči a členy TJ Sokol. O těchto představeních se v rozhovorech zmínili dva pamětníci, kteří si je přímo nepamatují, ale znají je z vyprávění svých rodičů. „*Vím, že Čechoslováci ty si založili svůj soubor, aby získali peníze pro kostel, tak hráli divadlo.*“⁹⁹ Paní Miluše Neradová si vzpomíná, že jí o divadelních hrách vyprávěli rodiče. Dále nás o představení informuje i Jan Kouba, jak bylo zmíněno výše v této kapitole.

Konec 30. let byl poznamenán Mnichovskou dohodou a počátkem 2. světové války. V souvislosti se začátkem války byly zakázány jakékoli náboženské slavnosti. Husova oslava, která se doposud konala pod širým nebem, byla zakázána. Konala se tedy v kapli.

5.3 Sbor Církve československé (husitské) v Nesvačilech ve 40. letech

Podobně jako v konci předchozího období i ve 40. léta se odrážel válečný konflikt. Obec Nesvačily o to více, neboť se nacházely ve výcvikovém prostoru německé armády, jak bylo uvedeno v kapitole věnované Nesvčilům. Po ukončení války sbor CČS(H) postupně obnovil své fungování, stejně jako se obnovovala celá vesnice.

Bez ohledu na právě probíhající válku se nesvačilský sbor snažil pokračovat ve svém životě. Byly konány bohoslužby i pravidelné slavnosti. V roce 1940 proběhla v Betlémské

⁹⁹ Rozhovor se Zdeňkem Koubou z 15. 4. 2014

kapli vzpomínková bohoslužba na prvního československého prezidenta, konala se i každoroční Husova slavnost.

V roce 1941 uplynulo deset let od vybudování kaple. „*V červnu v tomto roce oslavili jsme desetiletí našeho sboru. Bylo to dne 15. června 1941, kdy v nesvačilském sboru byly konány slavnostní bohoslužby.*“¹⁰⁰ Na tento den si vzpomíná respondent Zdeněk Kouba, kterému v té době bylo 10 let, a na slavnostní bohoslužbě přednášel báseň. „*Pamatuju se, že když bylo desáté výročí založení kostela, to bylo někdy kolem toho roku 41, tak jsem přednášel básničku. Já si pamatuju jen úvodní texty, ale v kronice je napsaná celá.*“¹⁰¹ Jak uvádí narátor, celý text básně je zaznamenán v pamětní knize.

V následujícím roce bylo vyhlášeno, že celá obec bude v roce 1943 vystěhována. To se pochopitelně dotklo i sboru Církve československé (husitské). Vybavení kaple bylo odvezeno do jiných sborů CČS(H) v okolí. „*Obraz ze sboru byl odstěhován do Popovic, oltář a zvon, zařízení sakristie bylo uskladněno u obchodníka p. Spálenky v Bystřici.*“¹⁰² Lavice v kapli musely zůstat, neboť zde měla být zřízena učebna pro německou armádu.

Po osvobození začala obnova Betlémské kaple. Nejdříve z ní muselo vyklidit vše, co zde zbylo po německé armádě a pak byla kaple vyčištěna a vybílena. Poté se do kaple stěhovalo vybavení, které bylo před vystěhováním uskladněno v okolních vesnicích. „*S valníkem a koňmi zapůjčenými ze dvora Petrovic vydala se mládež Církve československé vedená bratrem Jaroslavem Fialkou, Karlem Voříškem a Miloslavem Králem do Popovic pro oltářní obraz zde po dobu vystěhování vesnice uschovaný.*“¹⁰³ V kronice sboru nacházíme detailní popis cesty s obrazem z Popovic do Nesvačil: „*Cesta s obrazem, který se vezl na valníku nastojato, byla velmi svízelná. Obraz takových velkých rozměrů položit nebylo možno a silný vítr, který toho dne foukal opíral se do obrazu a bylo nebezpečí jeho překocení a poškození.*“¹⁰⁴ Plátno bylo v pořádku dopraveno na místo. Lavice, která musely v kapli zůstat, byly rozneseny po okolních domech, dvě se nenašly. Z Bystřice bylo také přivezeno ostatní vybavení, které zde bylo uschováno.

Ve dnech 5. a 6. června 1945 proběhlo slavnostní znovuotevření kaple. Slavnostní bohoslužba byla naplánována na stejný den jako národní slavnost u příležitosti konce války

¹⁰⁰ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 64.

¹⁰¹ Rozhovor se Zdeňkem Koubou z 15. 4. 2014

¹⁰² KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 66.

¹⁰³ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 68.

¹⁰⁴ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 69.

a znovuosídlení tohoto kraje. „*Stala se tak prvním veřejným projevem naší československé církve nejen na Benešovsku, ale i v celých středních Čechách.*“¹⁰⁵

Ve stejném roce se konala i velkolepá oslava Mistra Jana Husa. Z Bystřického náměstí byl vypraven průvod, který směřoval do Nesvačil. Slavnosti se účastnilo mnoho duchovních z celého kraje, věřící z Nesvačil, Benešova, Votic a dalších přilehlých vesnic. Po příchodu do Nesvačil byla uskutečněna bohoslužba v Betlémské kapli, na jejímž konci duchovní rozezněl zvon na památku všech umučených v koncentračních táborech.

Po osvobození a znovuosídlení zdejšího kraje se vše vracelo do starých kolejí. Pravidelně se konaly mše. Každoročně na počátku července byla organizována Husova slavnost, jen se měnilo místo konání, jednou proběhlo v Bystřici a jednou na letišti v Nesvačilech. Kaple byla několikrát v tomto období vymalována a uklizena, renovace se týkala i okolí Betlémské kaple.

O tom, jak probíhaly bohoslužby a kolik se jich účastnilo věřících, se zmiňují dvě narátorky, kterým v roce 1947 bylo deset let. „*Chodilo hodně lidí, kostel býval plný. To už teď ne. A bylo spoustu lidí, kteří se o tu kapli zajímali.*“¹⁰⁶ O průběhu bohoslužeb v této době se zmiňuje i nejstarší památník pan Zdeněk. „*Když jsme se vrátili, to byl kostel doslova napěchovaný, plně obsazený. Bylo tady hodně rodin v Nesvačilech, v současné době je to už horší.*“¹⁰⁷

Církev československé (husitská) v Nesvačilech se podílela i na aktivitách mimo Betlémskou kapli, především její faráři pravidelně vyučovali náboženství v místní obecné škole. Výuka probíhala odděleně pro děti z Římskokatolické církve a pro děti z Církve československé (husitské). O výuce náboženství se zmiňují všichni tři z narátoři, kteří vyrůstali v Nesvačilech. „*To byly opravdu oba milý, takový lidský pánové, kteří jako bych řekla, že to náboženství nás učili podle Jana Amose Komenského – škola hrou. Takže s námi i cvrnkali papírky, nicméně deset přikázání si pamatuju ještě dodnes. Takže na náboženství jsme se vždycky těšili.*“¹⁰⁸ Počet dětí, které chodily na náboženství, byl poměrně vysoký. „*V Nesvačilech jsme měli náboženství, kam jsme tedy se sestrou chodily a bylo nás jako i dost na to těch československých.*“¹⁰⁹ Jak bylo uvedeno výše, výuka probíhala pro katolíky i Čechoslováky odděleně, nicméně po skončení obě třídy hrály

¹⁰⁵ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 69.

¹⁰⁶ Rozhovor s Marií Neradovou z 12. 2. 2014

¹⁰⁷ Rozhovor se Zdeňkem Koubou z 15. 4. 2014

¹⁰⁸ Rozhovor s Miluší Neradovou z 25. 2. 2014

¹⁰⁹ Rozhovor s Marií Neradovou z 12. 2. 2014

společně hry na hřišti u školy. „*Chtěli klukům udělat radost, tak jsem vždy měli to náboženství, a pak si zahráli fotbal na školním dvorku.*“¹¹⁰

V srpnu roku 1947 měli nesvačilští obyvatelé mezinárodní návštěvu. „*Od 9. do 16. srpna t. r. bydleli v rodině br. Jos. Fialky dva holandské studenti – evangelíci Stumpia a Bardet z Amsterdamu.*“¹¹¹ Přijeli jako hosté CČS(H). Zúčastnili se i slavnostní bohoslužby, na které bohoslovec Bardet promluvil k nesvačilským věřícím, jeho slova překládal z francouzštiny do češtiny J. Fialka.

Z rozhovoru s narátorkou Marií Neradovou se dozvídáme o přípravách před mší. „*V sobotu před mší, jsme už větší děti chodily do kostela poklidit, dávaly jsme čerstvé květiny do vázy a zametaly jsme schodiště a uklízely jsme před kostelem.*“¹¹²

Na konci 40. let nastoupil do Benešova, tedy i do Nesvačil nový duchovní Josef Petrásek, který nahradil faráře Josefa Babického. Také zemřela Antonie Bartůšková, vdova po zakladateli Církve československé (hustiské) v Nesvačilech Antonínu Bartůškovi.

5.4 Sbor Církve československé (husitské) v 50. letech

Konec 40. a počátek 50. let byl poznamenán změnou poměrů na území Československa, kdy se naplno dostala k moci komunistická strana. V církevním životě v Nesvačilech se to projevilo především na obsazenosti kaple při bohoslužbách. V 50. letech tato změna nebyla příliš citelná, jako tomu bylo v 70. a především 80. letech, ale k určité změně, kterou zaznamenali i respondenti, došlo. Po únorovém převratu se počet věřících, kteří docházeli na mše, začal snižovat. „*Ta doba přinesla své. Někteří ti zaměstnanci, kteří nechtěli ztratit zaměstnání, tak to museli omezit. Ta účast se podstatně tedy snížila, protože zejména státní zaměstnanci byli pod takovou kontrolou.*“¹¹³

Podobně o 50. letech vyprávějí Marie a Miluše Neradovi, jejichž rodiče byli sedláci a v tomto období byl jejich majetek zestátněn a byli označeni za kulaky. „*Pak vlastně začala ta doba, kdy se začalo sdružovat, kdy se na vesnicích tvořila jednotná zemědělská družstva a ty usedlosti u kterých bylo víc polí, tak byly pokládány za kulaky, tak jim všechno sebrali*

¹¹⁰ Rozhovor se Zdeňkem Koubou z 15. 4. 2014

¹¹¹ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 71.

¹¹² Rozhovor s Marií Neradovou z 12. 2. 2014

¹¹³ Rozhovor se Zdeňkem Koubou z 15. 4. 2014

*nebo se museli vystěhovat.*¹¹⁴ Velkou část obyvatel Nesvačil postihl podobný osud. *„Naši rodiči byli lidský a dokázali odpouštět, tak jsme tady zůstali a možná i to, že chodili do kostela je jako posílilo.*¹¹⁵

Jedna z narátorek vzpomíná, že i několik obyvatel vesnice bylo zatčeno a vězněno z politických důvodů. *„Já vím, že byli i zavřeni, ale my v té době byly mladé a nezajímaly se o to a radiče o tom doma nemluvili, ale co se povídalo po vsi, tak někdo byl.*¹¹⁶

Toto období bylo poznamenáno i velkým počtem úmrtí zakládajících členů Církve československé (husitské) v Nesvačilech, což také mělo dopad na menší návštěvnost bohoslužeb. Počátkem 50. let zemřel první kostelník Betlémské kaple Josef Jirásek, který, jak uvádí kronika Jana Kouby, zemřel 15. června 1951 na mrtvici. Byl jedním ze zakladatelů československé víry v Nesvačilech, účastnil se výstavby sboru a stal se kostelníkem. *„Svoji funkci konal zdarma a nezištně plných 20 let.*¹¹⁷ Josef Jirásek byl velmi oblíbeným členem sboru i celé vesnice, čemuž napovídá i hojná účast na jeho pohřbu, který proběhl v Betlémské kapli. Funkce kostelníka se poté ujal Václav Brejla a v roce 1952 ho nahradil Josef Fialka.

V 50. letech zemřelo několik dalších významných členů sboru Církve československé (husitské) v Nesvačilech. Mezi ně patřil např.: Josef Král, který se při vzniku sboru zasloužil o rozšíření věřících, dále zemřel Karel Šebek a Václav Bařha, kteří se významně podíleli na výstavbě Betlémské kaple.

V roce 1958 zemřel další významný člen sboru a jeden z hlavních protagonistů Církve československé (husitské) v Nesvačilech, její první farář Václav Zeman. O Václavu Zemanovi nacházíme mnoho zmínek v kronice Jana Kouby. *„On to byl, který v roce 1922 vykonal v Nesvačilech první bohoslužbu Církve československé v Nesvačilech a již zůstal až do své smrti Nesvačilanům nakloněn. Bez něho nebylo by nesvačilského sboru.*¹¹⁸ Jeho pohřeb se uskutečnil v benešovské československé kapli za hojné podpory nejen nesvačilských věřících.

¹¹⁴ Rozhovor s Miluší Neradovou z 25. 2. 2014

¹¹⁵ Rozhovor s Marií Neradovou z 12. 2. 2014

¹¹⁶ Rozhovor s Marií Neradovou z 12. 2. 2014

¹¹⁷ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 76.

¹¹⁸ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 79

Během této dekády také došlo k renovaci a úpravám sboru. Na východní straně sboru byl vybudován chodník, byla opravena venkovní omítka a schodiště za náklad 15 000 Kčs¹¹⁹. Na konci 50. let došlo i k drobným opravám uvnitř kaple.

K tomuto období nenacházíme v kronice Jana Kouby žádné informace o počtech bohoslužeb ani o účasti na nich. Paní Miluše Neradová v rozhovoru uvádí, že byla účast na mších podstatně větší než v současné době, dále popisuje i vztahy věřících mezi sebou i s duchovním. „*Scházelo se tam hodně lidí, bylo to takové shromáždění přátelské a vlastně ta církev bych řekla, že je stmelovala, že ne všichni se měli možnost scházet takhle společně někde, takže tam si i jako potom po mši popovídali i s panem farářem a myslím si, že z toho všichni měli dobrý pocit.*“¹²⁰ Z toho, co uvádí paní Miluše, plyne, že účast ve srovnání s dneškem byla velmi dobrá, ale v porovnání s tím, co uvedla narátorka Marie Neradová a je zmíněno v prvním odstavci této podkapitoly, je zřejmé, že pokles počtu věřících na bohoslužbách byl citelný vůči minulosti.

V 50. letech došlo ke změně duchovního sboru, stávajícího faráře Josefa Petráska, který odešel do Chotovin, nahradil farář Bohumil Macháček. „*Zanechal mezi příslušníky velký dojem a byl po celou dobu svého působení v benešovské náboženské obci velmi oblíben pro svou milou povahu, čistý charakter a jako výborný kazatel slova božího.*“¹²¹ Respondent Zdeněk Kouba soudí, že časté střídání duchovních ve sboru mělo za následek nižší účast na bohoslužbách. „*Ale ochablo to, samozřejmě s tím režimem přišel takový útlak, a potom taky to, že se ti faráři tady poměrně rychle střídali, nebyl žádný stálý.*“¹²²

5.5 Sbor Církve československé (husitské) v 60. letech

Léta šedesátá se nesla v podobném duchu jako konec předchozího období. S nástupem komunismu docházelo k poklesu věřících. I přesto, že se stát snažil znemožnit svým občanům docházet na bohoslužby a mít alespoň nějakou víru, tak se někteří nevzdali a nepřestali být věrni své církvi.

¹¹⁹ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 78.

¹²⁰ Rozhovor s Miluší Neradovou z 25. 2. 2014

¹²¹ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 76.

¹²² Rozhovor se Zdeňkem Koubou z 15. 4. 2014

I přes všemožný útlak ze strany státu si duchovní a členská základna církve nepřipouštěli tuto skutečnost. Narátor Lubomír Polinský, který je duchovním církve dnes a v polovině 60. let se Nesvačily staly jeho prvním působištěm, hodnotí období 60. let poměrně kladně. „*V Nesvačilech byla ta účast vždycky velice dobrá.*“¹²³ O účasti na bohoslužbách a počtu bohoslužeb, které se konaly, opět píše Jan Kouba v pamětní knize. Tyto informace nacházíme pouze k roku 1968, kdy byla účast oproti dnešku velmi hojná. „*Ve sboru Československé církve v Nesvačilech bylo v roce 1968 celkem 17 bohoslužeb. Na jedné bohoslužbě bylo průměrně 52 účastníků. Nejmenší účast byla 20. října t. j. 25 účastníků, největší 25. prosince, kdy bylo bohoslužbám o Hodu božím vánočním přítomno 98 věřících.*“¹²⁴ Pro ostatní roky zmínku o účasti na bohoslužbách nenacházíme. Můžeme se tedy domnívat, že počty věřících byly velmi podobné.

Jak je uvedeno výše v roce 1965 se v nesvačilském sboru opět změnil farář. V květnu toho roku odešel do důchodu stávající představitel církve Bohumil Macháček, který byl mezi věřícími velmi populární. „*Těžko od vás odcházím, bude se mi po vás stýskat. Vidíme se dnes snad naposledy, a proto vás prosím, mějte rádi svou církev a svůj sbor Betlémskou kapli. Zůstaňte až do smrti věrni dílu církve československé.*“¹²⁵ Těmito slovy se duchovní rozloučil při své poslední bohoslužbě v Nesvačilech s věřícími. Z tohoto úryvku z pamětní knihy je cítit silná podpora věřícím i samotné církvi.

Novým farářem v nesvačilském sboru se stal Lubomír Polinský, který je s delší pauzou duchovním v Nesvačilech i dnes. Betlémská kaple a místní věřící jsou pro něj srdeční záležitostí, snad proto si velmi detailně pamatuje svou první bohoslužbu, kterou v Nesvačilech sloužil. „*V Nesvačilech velice krásně. Protože první moje bohoslužby byly v Nesvačilech na uctění památky Mistra Jana Husa a tehdy to vyšlo právě si myslím na ten den nebo den předtím. Kostel v Nesvačilech byl plný a než jsem nastoupil, než jsem začal mluvit, tak přišel Vašek Mrázek, to byl člověk z Draškova, který mě přivítal tak krásným způsobem bez papíru, že jsem se zachvěl, a řekl jsem si, tak tady hochu asi toho kázat nebudeš moc, protože tady asi jsou všichni lepší než ty.*“¹²⁶ O prvních bohoslužbách Lubomíra Polinského se zmiňuje Jan Kouba v kronice, slavnost Mistra Jana Husa se v roce 1965 konala 4. července.

¹²³ Rozhovor s Lubomírem Polinským ze 7. 3. 2014

¹²⁴ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 111.

¹²⁵ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 81.

¹²⁶ Rozhovor s Lubomírem Polinským ze 7. 3. 2014

Ve sboru probíhaly mimo obvyklých bohoslužeb, které se v té době konaly jednou za čtrnáct dní (v předchozích obdobích se mše konaly každou neděli), také slavnostní bohoslužby. V předchozím odstavci byla zmíněna tradiční slavnost Mistra Jana Husa, ale probíhaly i mše sváteční – o Velikonocích, o Vánocích, na památku zemřelých, u příležitosti založení Církve československé (husitské) nebo u příležitosti založení sboru. Několikrát nesvačilský sbor navštívil i pražský biskup, v roce 1965 to byl Dr. J. Kupka, který vykonal bohoslužbu. V roce 1966 také do Nesvačil zavítal patriarcha Dr. Miroslav Novák, který se účastnil 35. výročí založení CČS(H) v Nesvačilech.

S 35. výročím založení sboru souvisela i renovace kaple a jejího okolí. Práce probíhaly podobně jako při stavbě kostela, tedy svépomocí. Práci se účastnili členové sboru z Nesvačil a blízkého okolí. Úpravy probíhaly především o víkendech a v odpoledních hodinách. V rámci oprav byl vybudován plot kolem pozemku, na němž Betlémská kaple stojí. Byla natřena okna a pokáceny vzrostlé borovice na pozemku za kaplí. Na což vzpomínají pamětníci. *„Za kostelem bylo vysázeno asi devět nebo deset borovic vejmutovek a to by stačilo fouknout vítr, tak by to padlo na kostel nebo k vám vedle. Tak já jsem vylezl do koruny a ořezával jsem ty větve a pak jsem uřízl špičku. Akorát při tom posledním malinko brnkнул o roh sakristie a tam urazil asi dvacet centimetrů okapu.“*¹²⁷ Na kácení stromů v zahradě kaple vzpomíná Miluše Neradová, která pochází ze statku č. 4, který se nachází v sousedství Betlémské kaple. *„A my se sestrami jim zas nosily svačiny a nebo něco jiného k jídlu, aby nemuseli se zdržovat.“*¹²⁸

Při opravách v roce 1966 výdaje překročily 8000 Kčs.¹²⁹ Část financí tvořily půjčky jiných náboženských obcí a dary věřících při bohoslužbách.

Ke konci 60. let došlo ještě ke kompletní opravě střechy sboru a také k vnitřní renovaci omítky, která byla poškozena vlhkostí. V roce 1969 byla také v kapli instalována nová výzdoba – dřevěný kříž, oltářní svícen, pultík na liturgické knihy a kolumbárium s 58 schránkami na urny. K prvnímu uložení do kolumbária došlo v listopadu 1968. Ve stejném roce dostali členové nesvačilského sboru darem deset kostelních lavic od sboru z Dolních Kralovic, kde byl československý kostel zbourán z důvodů výstavby vodní nádrže Želivka.

V náboženské obci probíhaly i jiné než pracovní aktivity. Z pamětní knihy se dozvídáme, že v roce 1967 jeli příslušníci náboženské obce Benešov do místa rodiště

¹²⁷ Rozhovor s Lubomírem Polinkým ze 7. 3. 2014

¹²⁸ Rozhovor s Miluší Neradovou z 25. 2. 2014

¹²⁹ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 93.

zakladatele CČS(H) Dr. Karla Farského do Škodějova v Jizerských horách. Z Nesvačil se zúčastnilo devět věřících. Zde nacházíme zmínku o tom, že ačkoli komunistická strana bojovala proti náboženství a snažila se společnost přimět k ateismu, nedařilo se jí to podle jejích představ. „*Ve Škodějově, malé vesničce hluboko v klíně Jizerských hor shromáždilo se toho dne 7000 příslušníků církve Československé, kteří přijeli 110 zvláštními autobusy, 187 osobními auty a ostatními veřejnými dopravními prostředky.*“¹³⁰

Uskutečnily se i jiné autobusové výlety, které organizoval sbor CČS(H) v Benešově. Dalším zájezdem, o kterém píše Jan Kouba v kronika, byla cesta do jižních Čech do rodiště Mistra Jana Husa a do Českých Budějovic, kde se konalo slavnostní svěcení Jana Fialky na biskupa plzeňské diecéze (Jan Fialka pocházel původem z Nesvačil). Dále se organizovaly zájezdy na významná historická místa, která byla spjata s husitstvím nebo se vznikem Československé republiky, z toho lze vyvodit, že se představitelé církve i sami věřící, kteří se cest účastnili, snažili posilovat patriotismus a svou víru.

Jak bylo uvedeno výše v této kapitole, účast na bohoslužbách byla přes všechny okolnosti poměrně vysoká. Rodina nátopek Marie a Miluše Neradových chodila v průběhu 60. let na bohoslužby téměř pravidelně. „*My jsme to měli hned vedle, my jsme chodili docela. S tatínkem a babičkou jsme chodily, maminka ta většinou vařila. Maminka chodila hodně dlouho, ale když pak přestala slyšet a nerozuměla, co pan farář říká, tak přestala taky.*“¹³¹ Z této výpovědi plyne tedy to, že na mše chodili převážně lidé, kteří o církev měli skutečně zájem.

V 60. letech se také členská základna sboru zužovala z důvodů vymírání starší generace, především zakladatelů CČS(H), jak bylo zmíněno už v předchozí podkapitole. „*Tak pomalu mizí ti, kteří zdarma a dobrovolně stavěli nesvačilský sbor.*“¹³² V pamětní knize nacházíme i zmínku, že došlo k několika křtům novorozeňat. „*V roce 1967 se narodil manželům Jaroslavě a Jiřímu Mikuláškově syn Jiří, který byl v našem sboru dne 25. října br. farářem Lubomírem Polinkým pokřtěn.*“¹³³ To, že došlo v tomto období k několika křtům, také svědčí o tom, že církev měla stále své příznivce a lidé se snažili pokračovat v její tradici dále.

Někteří členové sboru v této dekádě vstoupili do komunistické strany, což se neslučovalo s náboženstvím, tím pádem nesvačilský sbor přišel i o další členy. Ale našli se

¹³⁰ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 95.

¹³¹ Rozhovor s Marií Neradovou z 12. 2. 2014

¹³² KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 80.

¹³³ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 98.

i tací, kteří ačkoli byli ve straně, tak docházeli na mše. „*Taky poměrně dost lidí, kteří byli ve straně, do kostela chodili. Takže dalo by se říct, ne že by donášeli, to ne, ale kdyby jim řekli, co tam ten farář... Takže nikdo z těch lidí neřekl, že tam dělám nějaké nebo že jsem toho řekl víc, než se slušelo na tehdejší dobu nebo bylo únosné.*“¹³⁴ Z výpovědi pana Lubomíra Polinského, je zřejmé, že si byl vědom toho, že ve sboru jsou příslušníci KSČ.

Z úryvku z pamětní knihy je patrný právě politický útlak církevního života. To vyplývá i ze všech zdrojů, z kterých tato práce čerpá. CČS(H) se snažila nepodlehnout tlaku komunistické strany. Záznam o ekumenické mši, která se konala v září roku 1968, upozorňuje na předchozí dobu i na dobu současnou a jsou zde patrné stopy pražského jara. „*Bratr profesor B. V. Lohniský ve svém kázání ukázal na trnitou cestu našeho národa v minulosti i nedávné přítomnosti, vyzdvihl touhu našeho národa po svobodě i touhu našeho lidu jít svou vlastní cestou k socialismu s lidskou tváří.*“¹³⁵ Respondentka Miluše Neradová v rozhovoru zmiňuje i fakt, že během bohoslužeb se jim farář mezi řádky snažil nastínit politické dění. „*Pan farář se k nám choval vždycky pěkně, kázání bylo takové, že jsem z něj vyzozorovali i politické dění, náznakově nám tohle sděloval.*“¹³⁶

Na otázku, jestli narátor Lubomír Polinský pociťoval během svého působení v Nesvačilech v 60. letech tlak ze strany státní moci, odpovídá, že tlak ani tak ne, ale byl si vědom, že svým kázáním nesmí pobuřovat. „*Někdo tam přijde a řekne, pan farář tam v neděli řekl tohle, tak by si mě zavolali a řekli by mi, pane faráři končíte, já to oznamuji církvi, ale tak daleko jsem nedošel.*“¹³⁷ Pamětník sám přiznává, že žádné velké problémy neměl, jen se zmiňuje o církevních tajemnicích, kdy první z nich nebyli příliš vzdělaní a vybíjeli se na ostatních ze své pozice, ale další várka tajemníků už byla poněkud přátelštější.

Záznamy v kronice Jana Kouby k tomuto období začínají až rokem 1965, o předchozích letech nenacházíme v knize žádné záznamy. Důvodem je pravděpodobně to, že Jan Kouba nedocházel na bohoslužby. Jak uvádí jeho syn Zdeněk Kouba, jeho otec se z politických důvodů od církve lehce distancoval. „*Otec chodil zadem, napřed nechodil vůbec, a potom, chodil zadem, i když ty o tom věděli. A kolikrát to i mně vmetli, že jako otec chodil do kostela.*“¹³⁸

¹³⁴ Rozhovor s Lubomírem Polinským ze 7. 3. 2014

¹³⁵ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 108.

¹³⁶ Rozhovor s Miluší Neradovou z 25. 2. 2014

¹³⁷ Rozhovor s Lubomírem Polinským ze 7. 3. 2014

¹³⁸ Rozhovor se Zdeňkem Koubou z 15. 4. 2014

5.6 Sbor Církvě československé husitské v 70. letech

Ani 70. léta se nijak výrazně nelišila od uplynulé dekády. Zásadnější změnou, která se odehrála na počátku tohoto období, byl odchod faráře Lubomíra Polinského a příchod nového duchovního. Jak sám pan Lubomír uvádí, Nesvačily jsou pro něj nezapomenutelné, tak Jan Kouba o něm velmi pěkně píše v pamětní knize. *„Bylo to smutné loučení, neboť bratr farář Lubomír Polinský získal si u nás velkou oblibu. Za těch sedm let, co byl u nás farářem, se naše nesvačislká diaspora úplně změnila.“*¹³⁹ Za jeho působení se sbor v Nesvačilech povznesl a účast na bohoslužbách se znásobila. Díky jeho péči proběhla velmi důkladná renovace Betlémské kaple. Na uvolněné místo faráře nastoupil v lednu 1973 Vladimír Bubeník.

Rok 1970 byl významným rokem nejen pro nesvačilský sbor, ale pro celou Církev československou (husitskou). V tomto roce si věřící připomínali padesáté výročí od založení CČS(H). V souvislosti s tímto významným jubileem se nesvačilští věřící vypravili na husitskou pouť na hrad Rábí. *„V neděli 26. června v 5 hodin ráno autobusem náboženské obce z Benešova, která objednala tento autobus v cestovní kanceláři Čedok. Kolem 9 hodiny dojeli do Rábí, kde se pod hrad sjížděly autobusy ze všech koutů Čech i Moravy a dokonce až z Bratislavy. Při pohledu na zástupy, které zaplnily nádvoří hradu a kterým 70 duchovních podávalo večeri Páně, měli jsme dojem, že ožily dávné doby, kdy tisíce lidu putovaly na husitská shromáždění.“*¹⁴⁰

V roce 1971 také došlo ke změně názvu církve z původního Církev československá se změnil na Církev československá husitská. Pamětníci ve svých vzpomínkách uvádějí, že ke změně názvu došlo pravděpodobně na základě historických kořenů církve. A také zřejmě proto, aby bylo posíleno národní myšlení věřících. V souvislosti se změnou názvu církve byl v roce 1982 vedle vchodu umístěn reliéf mistra Jana Husa. *„Dne 3. září t.r. odpoledne o 14 hodině byl před naším sborem slavnostně odhalen reliéf mistra Jana Husa. Je to žulová deska rozměru 120 cm x 80 cm ze švédské žuly a na ní je upevněn Husův reliéf z plastické hmoty smíchané s bronzovými pilinami, takže působí úplně dojmem, že je ulit z bronzu.“*¹⁴¹ V tento den se uskutečnila slavnostní bohoslužba za přítomnosti věřících z Nesvačil a Benešova. *„Po přečtení evangelia byl reliéf, který byl zastřen černým*

¹³⁹ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církvě československé v Nesvačilech*. S. 125.

¹⁴⁰ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církvě československé v Nesvačilech*. S. 117

¹⁴¹ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církvě československé v Nesvačilech*. S. 124

*husitských kalichem, bratrem profesorem B Lohniským slavnostně odhalen, aby připomínal všem okolo něho jdoucím svatou památku kostnického mučedníka. Zároveň zdůrazňuje, že Českoslavenká církev husitská přijímá na sebe odkaz husitských předků, jak učinila na VI. církevním sněmu dovětkem svého jména – husitská.*¹⁴²

Účast na bohoslužbách kopírovala 60. léta. V roce 1970 se uskutečnilo 20 církevních setkání, za největší podpory 81 věřících, nejméně početného setkání se účastnilo 15 členů církve, všechny bohoslužby vykonal farář Lubomír Polinský.¹⁴³ I po příchodu nového duchovního byla účast velmi pěkná, v roce 1975 se uskutečnilo 26 mší za průměrné účasti 26 věřících. Po celá 70. léta se četnost mší a jejich návštěvnost velmi podobná.

V souvislosti s účastí na bohoslužbách obě narátorky přiznávají, že se jich v tomto období příliš neúčastnily. První z nich Miluše Neradová žila se svým manželem a dětmi v Praze a do Nesvačil jezdila pouze v neděli pomáhat svým rodičům, kteří už byli v pokročilejším věku a na návštěvu kaple jí nezbyl čas. Marie Neradová, která žila také se svou rodinou v nedaleké Bystřici, se mší neúčastnila, jelikož stejně jako její sestra pomáhala v hospodářství rodičům, starala se o svou rodinu a měla své koníčky. „*Potom jsem začala chodit na letiště, tak už jsem do kostela nechodila, protože v neděli se litalo, takže...*“¹⁴⁴

I narátor Zdeněk Kouba v rozhovoru přiznává, že na bohoslužby nechodil, protože zastával funkci ředitele školy v Bystřici a nemohl si ze svého postavení dovolit docházet na bohoslužby. Měl strach ze ztráty zaměstnání.

Všichni respondenti se shodují v tom, že nastal úpadek. Někteří lidé se dokonce na bohoslužby báli chodit nebo se návštěvy kaple neslučovalo s jejich zaměstnáním. Miluše i Marie vzpomínají na to, jak pan Kouba (autor pamětní knihy) chodil do kaple na mše zadem přes pole a odcházel dřív, aby ho nikdo neviděl, že byl na mši. Jak je zmíněno na konci předchozí podkapitoly. Podobně na tom byl narátor Zdeněk Kouba, jak je uvedeno v předchozím odstavci.

Pamětníci se také shodují na tom, že k postupnému úpadku nedocházelo pouze proto, že věřící měli strach ze státní moci, ale také proto, že postupně vymírali členové sboru, kteří stáli u jeho založení a zažili dobu, kdy byla církev v obrovském rozkvětu. Zdeněk Kouba tuto situaci hodnotí slovy: „*ti staří vymřeli a ti mladí k církvi neměli vztah*“¹⁴⁵.

¹⁴² KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 124

¹⁴³ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 118

¹⁴⁴ Rozhovor s Marií Neradovou z 12. 2. 2014

¹⁴⁵ Rozhovor se Zdeňkem Koubou z 15. 4. 2014

I v této dekádě se konaly oslavy Mistra Jana Husa, vánoční a velikonoční bohoslužby a další významné slavnosti. Mezi jednu z největších patřila oslava 40. výročí založení Betlémské kaple v Nesvačilech. Oslav výročí založení kaple v roce 1971 se zúčastnilo okolo 300 věřících z Nesvačil a blízkého okolí. „*Potěšilo nás, že tři autobusy přivezly naše příslušníky z Neveklova, Mníchovic, Votic, Benešova, Postupic a Popovic.*“¹⁴⁶ Oslav se zúčastnili i pražský a plzeňský biskup (plzeňský biskup Jan Fialka pocházel z Nesvačil). „*Byla to krásné a požehnané shromáždění. Při této slavnosti čtyřicátého výročí otevření Betlémské kaple v Nesvačilech přijalo z rukou pražského biskupa dr. Josefa Kupky svátost 9 biřmovanců a 11 dětí přistoupilo prvně k přijímání.*“¹⁴⁷

Opět došlo k zvelebování sboru. V okolí byly zasazeny nové stromy a keře. „*U sboru bylo vysázeno 17 kusů konifer zakoupených za 250 Kčs od pana Svatoně z Čestína.*“¹⁴⁸ Dále přibýly cypřiše a jalovce. Na budově kaple byl opraven bleskosvod a věž, také byl zakoupen koberec.

Zde se také Jan Kouba poprvé zmiňuje, že v zimě se v kapli topilo, zmiňuje i kolik se v jakém roce koupilo uhlí a dřeva. „*Rovněž se v tomto roce od října počal sbor vytápět naftovými kamny, která do sboru věnovala rada starších z Benešova.*“¹⁴⁹

Jan Kouba do pamětní knihy zapsal i stav, v jakém se kaple nacházel v roce 1974, především se věnoval popisu vnitřní výzdoby. „*Sbor se od října do dubna vytápí, takže je ve sboru příjemně. Od dubna do listopadu zdobí sbor 4 mohutné, 4 m vysoké pokojové lípy, umístěné ve vnitřku sboru. V kolumbáriu jest již 8 uren.*“¹⁵⁰

Ke konci 70. jsou zápisy v pamětní knize poněkud stručné. Každému roku je věnováno pouze několik řádek. V předchozích záznamech je každý rok detailně rozpracován na několik stran.

¹⁴⁶ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 120

¹⁴⁷ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 120

¹⁴⁸ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 118

¹⁴⁹ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 142

¹⁵⁰ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 132

5.7 Sbor Církve československé husitské v 80. letech

V 80. letech nastal úpadek církve po všech stánkách. Jak bylo uvedeno v předchozí kapitole, záznamy v pamětní knize jsou čím dál tím stručnější, to lze přisoudit tomu, že její autor byl už v pokročilém věku a na počátku 80. let zemřel. V jeho díle už nikdo nepokračoval, proto od té doby do současnosti se dozvídáme pouze z rozhovorů s pamětníky. Ti také uvádějí, že 80. léta byla poněkud neplodná pro Církev československou husitskou.

Miluše Neradová stále v tomto období žila se svou rodinou v Praze a do Nesvačil jezdila pouze v neděli za svými rodiči. „*To bylo složité, já bych tam i kolikrát šla, ale měli jsme moc práce. A navíc jsme pomáhali naší třetí sestře, která s manželem stavěla dům.*“¹⁵¹ Paní Marie přiznává, že na bohoslužby začala docházet, ale nepravidelně. „*Já jsem někdy zašla, ale spíš na ty větší mše jako Velikonoce, Husova oslava nebo založení kostela.*“¹⁵² Narátorka to, že začala docházet na bohoslužby, hodnotí, tak že se chtěla oprostít od všedních záležitostí a setkat se s lidmi, kteří na mše chodili. Pan Zdeněk Kouba v tomto období na bohoslužby nechodil ze stejných důvodů, které jsou uvedeny v předchozí podkapitole, jeho zaměstnání se neslučovalo s církví.

V pamětní knize jsou zaznamenány pouze první dva roky 80. let. V létě roku 1980 se konala bohoslužba k uctění památky Mistra Jana Husa, které bylo přítomno 70 věřících¹⁵³. Tento počet se od předchozího období snížil, což také svědčí o úpadku CČSH. Dále je v pamětní knize zaznamenáno, že v roce 1980 se uskutečnilo 14 bohoslužeb při průměrné účasti 16 věřících. I přesto, že se účast na bohoslužbách v 80. letech rapidně snížila, kaple byla v zimních měsících stále vytápěna, jak informuje Jan Kouba v kronice.

Rok 1981 byl pro nesvačilské věřící významný, neboť v tomto roce slavil zdejší sbor padesát let od svého založení. „*Dne 14. června v 15 hodin odpoledne konaly se slavnostní bohoslužby. Přijeli bratři a sestry z Benešova, takže ve sboru bylo 63 účastníků bohoslužeb.*“¹⁵⁴ Bohoslužby vykonal vedoucí tajemník pražské diecéze Miroslav Durchánek, jak je uvedeno na pozvánce, kterou poskytla paní Marie Neradová ze svého soukromého archivu.

¹⁵¹ Rozhovor s Miluší Neradovou z 25. 2. 2014

¹⁵² Rozhovor s Marií Neradovou z 12. 2. 2014

¹⁵³ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 145

¹⁵⁴ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 146

Jan Kouba v pamětní knize zaznamenal své přání nesvačileckému sboru k tomuto významnému jubileu. „Sbor „Betlémská kaple“ v Nesvačilech nastupuje do druhé půlky sta let svého trvání. Kéž je dalších padesát let pro všechny příslušníky církve československé husitské v Nesvačilech místem společných duchovních shromáždění, jako byl minulých padesát let.“¹⁵⁵

Paní Marie v rozhovoru vzpomíná na tento den: „bylo to velká sláva, ale nedosáhla na ty, které se pořádaly, když jsme byly děti“¹⁵⁶. Dále paní Marie popisuje, jak slavnostní bohoslužba proběhla, což je také zaznamenáno v pamětní knize. „U harmonia zasedl člen pražského pěveckého rozhlasového sboru pan Šoun z Benešova, který zazpíval vložku před bohoslužbami a po kázání bratr Neterda z Benešova zazpíval Dvořákovu Biblickou píseň.“¹⁵⁷ Z toho, že na slavnostních bohoslužbách byli přítomni členi CČSH z Prahy a Benešova lze usuzovat, že akce byla poměrně velká, čemuž příliš neodpovídala účast, která se opět od podobných akcí z uplynulých období podstatně lišila, jak uvedla jedna z pamětnic.

V souvislosti s 50. výročím Betlémské kaple proběhlo i několik oprav budovy a jejího okolí. Vnitřní i venkovní omítka byla otlučena a obnovena, sbor byl čistě vymalován, došlo k opravě střechy, do které zatékalo, byla natřena i okna. V kronice je detailně rozepsáno, kdo se na opravách podílel: Jaroslav Kouklík (zedník), Josef Hyksa, Vladimír Vlk, František Rezek, Josef Rabiňák, Růžena Štěpánková, Vlasta Fulínová a Anežka Koubová (manželka Jana Kouby). Opravy tedy proběhly svépomocí, jak tomu bylo u každých oprav, které v kapli proběhly. Materiál potřebný k opravám darovali členové sboru.

Paní Marie Neradová v rozhovoru dále popisuje, že společně se svými sestrami den před slavností vytvořily květinovou výzdobu uvnitř kaple. „Ještě jsem tam daly čerstvé květiny do váz, ke vchodu a taky na oltář a na schody pod něj.“¹⁵⁸

V roce 1981 také proběhla Husova oslava za přítomnosti 49 věřících z Nesvačil, Bystřice a Benešova. Bohoslužbu vykonal pozvaný přednosta I. odboru úřadu patriarchy Jiří Kalenský.

Zbytek 80. let se nesl v podobném duchu. Mimo obvyklých bohoslužeb, které se konaly jednou za dva týdny, se pořádaly sváteční mše. Veškerých církevních aktivit, které

¹⁵⁵ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 147

¹⁵⁶ Rozhovor s Marií Neradovou z 12. 2. 2014

¹⁵⁷ KOUBA, Jan: *Pamětní kniha Církve československé v Nesvačilech*. S. 146

¹⁵⁸ Rozhovor s Marií Neradovou z 12. 2. 2014

probíhaly přímo v Nesvačilech nebo v jejich blízkém okolí např. v Benešově nebo ve Voticích se účastnilo, čím dál méně věřících.

Zhruba do poloviny 80. let byl nesvačilským farářem Jiří Silný, který zde působil od konce předchozí dekády. Po jeho odchodu se duchovní v tomto sboru poměrně rychle střídali, což trvalo až do počátku 90. let. Na tento fakt vzpomínají respondentky Marie a Miluše Neradovi. *„Pak ke konci se tam hodně střídali ti faráři a jako dost zmateně to působilo na ty lidi.“*¹⁵⁹

5.8 Sbor církve československé husitské v pluralitní společnosti

Podobně jako tomu bylo na celospolečenské úrovni, tak i v Nesvačilech došlo k značnému uvolnění. Jak sami pamětníci uvádějí, změna poměrů v Československu byla znát i v každém aspektu života. Jenda z narátorek tuto situaci popisuje velmi humorně. *„Přišlo mi, že i mouchy najednou začaly létat jiným směrem a tak to bylo se vším.“*¹⁶⁰

Počátek tohoto období byl pro sbor Církve československé husitské poněkud chaotický, jak bylo uvedeno v předchozí podkapitole, velmi rychle se zde střídali duchovní, což nepřispívalo ani ke zlepšení docházky na bohoslužby, ani ke stavu v jakém se samotná budova nacházela. Toto období v rozhovoru popisuje Zdeněk Kouba: *„Napřed tady byl syn faráře z Tábora, Švehla se jmenoval, ale ten tu by jen chvíli a pak někam odešel. Pak tady byl jeden, ten pak v Petroupimi udělal církevní školu a farářování nechal. Taký tady zaskakoval farář Bubeník, ale tomu v té době bylo kolem 90 let. A pak tu byl další a ten se dal dohromady s českobratrským farářem a přišli s takovou jako moderní hudbou skoro bigbitem a nakonec taky odešel a šel někam pást krávy.“*¹⁶¹

Zlom nastal v roce 1994, kdy se Nesvačily staly samostatnou církevní obcí v rámci Církve československé husitské. Ke osamostatnění došlo 24. 2. 1994¹⁶², jak dokazuje dokument z archivu Pražské diecéze, pod kterou Nesvačily spadají. Společně s Nesvačily se od Benešovské náboženské obce oddělily Bezejovice, Drachkov a Tvoršovice, které od roku 1994 spadají pod samostatnou církevní obec Nesvačily.

¹⁵⁹ Rozhovor s Marií Neradovou z 12. 2. 2014

¹⁶⁰ Rozhovor s Miluší Neradovou z 25. 2. 2014

¹⁶¹ Rozhovor se Zdeňkem Koubou z 15. 4. 2014

¹⁶² Zřízení samostatné náboženské obce CČSH, archiv Pražské diecéze

K této změně došlo především na popud členů Církve československé husitské v Nesvačilech. „*Ale to co dokázal pan farář, vím, že tomu napomohl bývalý biskup církve – zdejší rodák Fialka, že zorganizovali skupinu lidí, mezi nimi byl i můj bratr a jeli do Prahy, aby se tady vytvořila náboženská obec. A oni nějak tomu svolení dali, ale ze začátku k tomu vedení církve nebylo moc nakloněné.*“¹⁶³ Jak dále uvádí v rozhovoru Zdeněk Kouba, nesvačilští nakonec dostali souhlas se vznikem samostatné náboženské obce, ale pod podmínkou, že si sami musí najít duchovního, který povede bohoslužby a nově vzniklou obec. Jak uvádí narátor Lubomír Polinský, do Nesvačil se příležitostně vracel, především na požádání místních obyvatel, aby sloužil smuteční obřady. „*Ale byl jsem požádán, abych ten pohřeb udělal, tak samozřejmě jsem ho udělal.*“¹⁶⁴ Zde pan Lubomír vzpomíná na pohřeb Anežky Fulínové, matky narátorek Marie a Miluše, které jej při té příležitosti požádaly, aby se ujal Betlémské kaple a působil zde jako duchovní.¹⁶⁵

Lubomír Polinský v Nesvačilech začal opět působit, ještě před zmíněným rokem 1994, a to sice od října 1993¹⁶⁶, jak je uvedeno na dalším dokumentu z archivu Pražské diecéze.

Po osamostatnění byl sbor v katastrofálním stavu, byla odpojena elektřina, venkovní i vnitřní omítky byly poškozeny a zatékalo do střechy, jak uvádí současný nesvačilský farář. Nejprve bylo tedy nutné opravit kapli, než se začnou konat bohoslužby v nově vzniklé církevní obci. Na to vzpomíná v rozhovoru Miluše Neradová: „*jak se to tam střídalo, tak se o kostel nikdo moc nestaral, takže tam nebyla elektřina, byla tam plíseň, takže se to muselo dát nějak do pořádku.*“¹⁶⁷ Narátorka ještě doplňuje, že opravy byly financovány částečně Pražskou diecézí a částečně dary od členů sboru.

Po nejnutnějších opravách se v kaple začaly opět konat bohoslužby pod vedením zmíněného Lubomíra Polinského. Od té doby do současnosti se pobožnosti konají každou první neděli v měsíci. O Vánocích, Velikonocích a o svátku všech zemřelých se koná mše sváteční s přijímáním. Bohoslužby jsou většinou doprovázeny hrou na klávesy. Sváteční bohoslužby jsou doprovázeny hrou na flétnu.

Proběhlo i několik oslav spojených především se vznikem Církve československé husitské v Nesvačilech a s výročím založení Betlémské kaple. V roce 2001 proběhla

¹⁶³ Rozhovor se Zdeňkem Koubou z 15. 4. 2014

¹⁶⁴ Rozhovor s Lubomírem Polinkým ze 7. 3. 2013

¹⁶⁵ Rozhovor s Lubomírem Polinkým ze 7. 3. 2013

¹⁶⁶ Schválení přeřazení duchovní správy, archvi Pražské diecéze

¹⁶⁷ Rozhovor se Zdeňkem Koubou z 15. 4. 2014

slavnostní mše u příležitosti 70. výročí založení Betlémské kaple. Mši sloužil farář Lubomír Polinský společně s pražským biskupem Karlem Bicanem.¹⁶⁸ Podobná oslava se konala i o deset let později, tedy v roce 2011, kdy po slavnostní bohoslužbě, které se účastnili věřící z Nesvačil, Bystřice, Benešova a Jílového, bylo připraveno pohoštění pro všechny přítomné v hostinci U Hlaváčku v Bystřici. Na tuto událost v rozhovoru vzpomíná paní Marie Neradová: „*to bylo krásné, kostel byl úplně plný, tak 100 lidí a pak jsme poseděli U Hlaváčku a popovídali*“¹⁶⁹

V loňském roce proběhlo v Betlémské kapli znovu obnovení manželského slibu Marie Neradové a jejího manžela Jaromíra, kteří tak oslavili 50. výročí od jejich původního sňatku. V ten den se uskutečnila mše, kdy byli manželé symbolicky oddáni¹⁷⁰.

V současné době se již nekoná Husova slavnost, která se do 80. let pořádala pravidelně. Památce Mistra Jana Husa je věnována každá červnová mše. Za posledních dvacet let, kdy je sbor samostatnou obcí, proběhlo v kapli i několik křtů.¹⁷¹

Pamětníci se v rozhovorech zmiňují i o návštěvnosti bohoslužeb v období demokracie. „*Spíš došlo k tomu, že ta vesnice se dost vylidnila a ty pokrokový lidé, kteří přišli k československé církvi, tak zestárlí a ta generace jejich dětí na to navyklá nebyla.*“¹⁷² Toto tvrzení potvrzuje i jedna z narátorek. „*Ted' už se schází tak patnáct, dvacet lidí na mše a o Vánocích je jich i víc, ale ochablo to. My co jsme chodili od mala, tak už jsme starý a mladý na to náboženství moc nejsou.*“¹⁷³

Lubomír Polinský z pohledu představitele církve nehodnotí situaci zdaleka tak špatně, jak vyplývá z předchozího odstavce. „*V Nesvačilech se sejde kolem patnácti, ale tam je trvale hlášeno třicet věřících a to je půlka, takže skoro na každou bohoslužbu chodí půlka věřících. Pochopitelně někdy je lidí méně, někdy zase víc, ale v průměru, je to tak polovina a to je úspěch.*“¹⁷⁴ I přesto v závěru rozhovoru zmiňuje, že vidí velký rozdíl ve svém působení v Nesvačilech během 60. let a v současnosti. „*Asi rozdíl, protože už se mi nepovedlo navázat. Ti lidé, se kterými jsem se tam setkal zhruba před padesáti lety, taky*

¹⁶⁸ Pozvánka k oslavě 70. výročí, ze soukromého archivu Lubomíra Polinského

¹⁶⁹ Rozhovor s Marií Neradovou z 12. 2. 2014

¹⁷⁰ Pozvánka na slavnostní obřad Marie a Jaromíra Neradových

¹⁷¹ Rozhovor s Lubomírem Polinkým ze 7. 3. 2013

¹⁷² Rozhovor se Zdeňkem Koubou z 15. 4. 2014

¹⁷³ Rozhovor s Marií Neradovou z 12. 2. 2014

¹⁷⁴ Rozhovor s Lubomírem Polinským ze 7. 3. 2014

byli velice mladí nebo zase celá řada starých. Ale ten rozdíl je, že ti mladí skutečně chodili a teď už ty jejich děti nechodí, prostě ty děti ulítli a už se to nedalo dohromady. ¹⁷⁵

Tři narátoři, kteří jsou členy nesvačilského sboru, zmiňují své osobní zkušenosti s CČSH po roce 1989. Miluše a Marie Neradovi chodí na bohoslužby pravidelně. *„No jako chodím. Pan farář, je člověk jako lidsky založený. Po mši vždycky řekne pár osobních slov, nebo se obrátí na děti, které chodí na mši. A nezapomene nikdy popřát těm, kdo měli výročí narozenin a nechá jim zahrát a zazpívat. A říkám, je to takový jako přátelský pouto. Člověk ty lidi rád vidí a rád popovídá.* ¹⁷⁶ Podobně s docházkou je na tom druhá respondentka. Obě ženy společně dochází na bohoslužby. Na rozdíl od nich narátor Zdeňk Kouba, přiznává, že na mše už příliš nechodí. *„To jsem chodil už jen trochu. Je to tedy složité, protože on většinou přijíždí syn. Tak chodím sporadicky. A potom zase člověk není takový, aby když jsem celou tu dobu nechodil, abych najednou začal a udělal ze sebe horlivého. To jako nechci. Rychlé převlékání kabátů to nemám rád.* ¹⁷⁷

¹⁷⁵ Rozhovor s Lubomírem Polinským ze 7. 3. 2014

¹⁷⁶ Rozhovor s Marií Neradovou z 12. 2. 2014

¹⁷⁷ Rozhovor se Zdeňkem Koubou z 15. 4. 2014

6. Závěr

Cílem této práce bylo zmapovat historii náboženské obce v Nesvačilech na Benešovsku, která vznikla na počátku 20. let minulého století, kdy se ustavila Československá republika. V tehdejší době propukla velká euforie z nově vzniklého státu, podobně tomu bylo i u vzniku nové církve, jak je uvedeno v jedné z částí práce. V tehdejší době nebyla nová víra přijímána převážně kladně.

Mezi hlavní postavy vzniku Církve československé husitské v Nesvačilech patří Antonín Bartůšek, Jan Kouba a Václav Zeman, kteří se zasloužili o rozvoj tohoto náboženství v Nesvačilech a jejich okolí, dále se také zasadili o výstavbu samotné kaple. Je pozoruhodné, že samotná stavba kaple vznikla velmi rychle za poměrně nízké náklady, jelikož členská základna sboru většinu prací na stavbě a okolí provedla svépomocí.

Do roku 1938 respektive do roku 1942, kdy byla vesnice vystěhována, se československá církev v Nesvačilech rozrůstala. Bohoslužby se konaly každý týden v neděli a scházelo se na nich velké množství věřících. Toto velmi úspěšné období přerušila 2. světová válka a dvouleté vystěhování celé vesnice.

Po návratu byla vesnice poničena, což se nevyhnulo ani Betlémské kapli. Zde se opět projevila velká píle a víra nesvačilských obyvatel, kteří po skončení válečného konfliktu kapli obnovili, a opět se začaly konat pravidelné bohoslužby. V této době byla jejich návštěvnost opět velmi vysoká.

Zásadní zlom přišel s rokem 1948, kdy se naplno dostala k moci komunistická strana. Následujících čtyřicet let se nesly v duchu útlaku církví v Československu.. Nesvačily, jakožto zemědělská vesnice, byly pod velmi silným tlakem komunistické strany, většina obyvatel se postupem času stala zaměstnanci jednotného zemědělského družstva. Tento fakt, z počátku dopadal na církevní život v nesvačilském sboru jen velmi zlehka, ale v 70. a 80. letech přišel největší úpadek sboru.

Největší rozkvět zažil sbor od poloviny 60. let do počátku 70. let, kdy se jeho duchovním stal Lubomír Polinský. Díky jeho mladistvému přístupu a nasazení se nesvačilský sbor nepoložil pod tlakem komunistické strany a přes veškerá očekávání se bohoslužby a další církevní akce těšily hojné účasti.

Jak bylo mnohokrát zmíněno 70. a 80. léta byly obdobím velkého úpadku církevního života v Nesvačilech. Tlak ze strany komunistické strany naplno doléhal na věřící, kteří se v tomto období církevních aktivit příliš neúčastnili. Podle pamětníků měl tento úpadek několik faktorů – prvním z nich byla silný tlak komunistické moci, kdy se někteří občané

báli na bohoslužby docházet, dalším faktorem byla skutečnost, že generace zakladatelů a věřících z období největšího rozkvětu CČSH v Nesvačilech postupně vymírala a jejich děti, právě díky tlaku ze strany státu, k náboženství neměli vztah. Posledním z faktorů, o kterém narátoři mluvili, byla poměrně velká cirkulace farářů v náboženské obci Benešov, pod kterou v té době spadaly i Nesvačily.

Po roce 1989, kdy se změnily v Československu poměry, pokračovaly církevní aktivity prakticky ve stejném duchu jako na konci 80. let. Opět se ve sboru vystřídal několik duchovních, což mělo na sbor velmi negativní dopad.

Změna nastala v roce 1994, kdy se Nesvačily osamostatnily a staly se samostatnou náboženskou obcí v rámci Církve československé husitské pod vedením Lubomíra Polinkého, který byl a stále je v Nesvačilech velmi oblíbený.

Po roce 1994 opět začala církevní obec vzkvétat, ale už nikdy nedosáhla takového rozmachu jako v meziválečném období. V současné době na bohoslužby docházejí převážně věřící staršího věku, většinou potomci zakladatelů československé víry v Nesvačilech. Problémem je, že v současné době na nesvačilské bohoslužby nepřichází příliš mladých lidí, kteří by v tradici CČSH pokračovali.

Porovnáme-li obecný vývoj Církve československé husitské od jejího vzniku po současnost shledáváme jistou paralelu s evolucí nesvačilského sboru. Od prvních okamžiků, kdy například nová církev nebyla přijímána bez negativních ohlasů. Dále velmi rychlý rozkvět církve ve 30. a 40. letech (vyjma období 2. světové války). I v období socialismu do jisté míry nesvačilský sbor kopíruje obecný vývoj CČS(H). Také posledních 25 let, jde ruku v ruce s celkovým stavem Církve československé husitské v České republice.

Pro tuto diplomovou práci byla primárně využita metoda orální historie. Pomocí této metody byly nahrány tři rozhovory se členy Církve československé husitské v Nesvačilech a jejím představitelem Lubomírem Polinským.

Dalším materiálem, který byl využit, je pamětní kniha, kterou sepsal Jan Kouba, jeden ze zakladatelů CČSH v Nesvačilech a zároveň otec respondenta Zdeňka Kouby. Pamětní kniha byla velmi podstatným pramenem při ověřování informací, které jsem získala od narátorů. Kniha dále posloužila, jako jediný materiál pro zmapování historie sboru v jeho počátcích.

V poslední řadě byly použity materiály z archivu pražské diecéze, které poskytly informace o životě církevní obce po jejím osamostatnění. V archivu se nenachází příliš materiálů, jelikož náboženská obec Nesvačily je poměrně mladá.

7. Prameny a literatura

7.1 Prameny

- Brožura z Historie Nesvačil
- Rozhovor s Marií Neradovou, členkou Církve československé v Nesvačilech, z 12. 2. 2014
- Rozhovor s Miluší Neradovou, členkou Církve československé husitské v Nesvačilech, z 25. 2. 2014
- Rozhovor s Lubomírem Polinským, představitelem Církve československé Husitské v Nesvačilech, ze 7. 3. 2014
- Rozhovor se Zdeňkem Koubou, členem Církve československé husitské v Nesvačilech, z 15. 5. 2014
- Materiály ze soukromých archivů narátorů
- Materiály z archivu Pražské diecéze

7.2 Literatura

- BOHATOVÁ, Milena – ILKOVÁ, Věra: *Život křesťanů husitského vyznání v pražské diecézi Církve československé husitské*. Praha: Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s., 2013. 232 s. ISBN 978-80-7000-074-8.
- BUTTA, Tomáš a kolektiv: *90 let Církve československé husitské*. Praha: Církve československá husitská Praha 6, edice Blahoslav, ve spolupráci s Náboženskou obcí v Praze 1- Staré Město, 2010. 408 s. ISBN 978-80-7000-047-2.

- CUHRA, Jaroslav: *Církevní politika KSČ a státu v letech 1969-1972*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 1999. 105 s. ISBN 80-85270-84-6.
- KADEŘÁVEK, Václav – TRTÍK, Zdeněk: *Život a víra ThDr. Karla Farského*. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1982. 199 s.
- KAPLAN, Karel: *Kronika komunistického Československa. Kořeny reformy 1956-1968: společnost a moc*. Brno : Společnost pro odbornou literaturu - Barrister & Principal, 2008. 828 s. 978-80-87029-31-2.
- MAREK, Pavel: *Církevní krize na počátku první Československé republiky (1918-1924)*. Brno: L. Marek, 2005. 335 s. ISBN 80-86263-57-6.
- MAREK, Pavel – BUREHA, Volodymyr: *Pravoslavní v Československu v letech 1918-1953: příspěvek k dějinám Pravoslavné církve v českých zemích, na Slovensku a na Podkarpatské Rusi*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008. 531 s. ISBN 978-80-7325-171-0.
- SALAJKA, Milan: *Portrét Církve československé husitské*. Praha: Edice Blahoslav- pro náboženskou obec Církve československé husitské v Praze 1- Staré Město, 2007. 51 s. ISBN 80-7000-876-8.
- TONZAR, David: *Vznik a vývoj novodobé husitské teologie a Církve československé husitské*. Praha: Univerzita Karlova Praha, nakladatelství Karolinum, 2002. 210 s. ISBN 80- 246-0499- X.
- VANĚK, Miroslav – MÜCKE, Pavel: *Třetí strana trojúhelníku. Teorie a praxe orální historie*. Praha: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, 2011. 293 s. ISBN 978-80-7285-145-4.

7.3 Internetové odkazy

- www.janpalach.cz
- www.cchs.cz
- www.czso.cz

8. Seznam zkratek

CČM – Církev českomoravská

CČSH – Církev československá husitská

CČS(H) – Církev československé (husitská)

ČSFR – Československá federativní republika

JZD – Jednotné zemědělské družstvo

KSČ – Komunistická strana Československa

SS – Schutzstaffel (Ozbrojené jednotky německé armády)

StB – Státní bezpečnost

TJ Sokol – Tělovýchovná jednota Sokol

ÚSJM CČS – Ústřední svaz Jednoty mládeže Církve československé

ÚV KSČ – Ústřední výbor Komunistické strany Československa

9. Přílohy

Z historie Nesvačil

Nesvačily byly již ve 13. století farní osadou, k níž byla přidělena jako filiální osada Bystřice. Ve 14. století patřila osada Nesvačily vladkům z Nesvačil. Roku 1318 se připomíná Mikeš z Nesvačil, 1397 panoš Jan z Nesvačil. Za starých dob zde bývaly dvě fary. Jedna z nich byla pod patronátem pánů z Dubé na Leštně, druhá pod patronátem vladků z Nesvačil. Časem, zejména po třicetileté válce, přišel kostel z nedostatku kněží o duchovní správce a byl dán bystřickému faráři.

Na místě nynější části obce, lidově zvané „Kopec“, byla samota Vestec (tj. malá ves). Její součástí byla hájovna, nynější čp. 1 (Vnoučkovi), zájezdní hospoda čp. 2 (u Vejsadů) a kovárna čp. 47 (dnes přestavěná). Hajný dozíral na panské rybníky. Byly to: dnešní velký (Hořejší, dříve Ves-

M | Rekonstrukce Nesvačilské tvrze.

Na tyto práce dala diecézní rada úhrve
 československé v Praze sbnos 3.500 Kčs
 Příjmy náboženských obcí Vinohrad
 a Vršovic činily 3.000 --
 Úhrny při bohoslužbách 4.324,62 --
 celkový příjem byl 10.824,62 Kčs.

Výdaje:

Hlempeň Uher Benešov-práce	1.204,- Kčs
Hlempeň Púcha Bystřice --	810,- --
Pokrytí Koňavka Nesvačily	1.210,- --
Za materiál Uhrovi	1.337,- --
-- Púchovi	310,- --
20g cementu	1020,- --
Pelivo na plot	800,- --
Za dít s dovozem	512,42 --
Pelivo přiboupené (12m) a dít	176,-
40 kusů sloupků a doprava	450,- --
Barna na plechy a sloupky	155,- --
Za lepenku	50,- --
Za sklo a kmel	42,80 --
Prohnutí	17,70 --
<hr/>	
Celkem výdaje při opravě sboru	8.094,92 Kčs
Ostatní výdaje nestavební	1.805,30 --
Další příjem na krytí prau	500,- Kčs.
celkový příjem z pohlednicke	4.324,62 Kčs
celkové vydání	3.209,22 --
<hr/>	
Hotovost k 31.12.1966	<u>1.115,40 Kčs.</u>

Zapsal
 Jan Kouba

Příloha č. 2. Strana 98 z Pamětní knihy Jana Kouby

Příloha č. 3. Pohřeb Antonína Bartůška před rozestavěnou Betlémskou kaplí, r. 1930

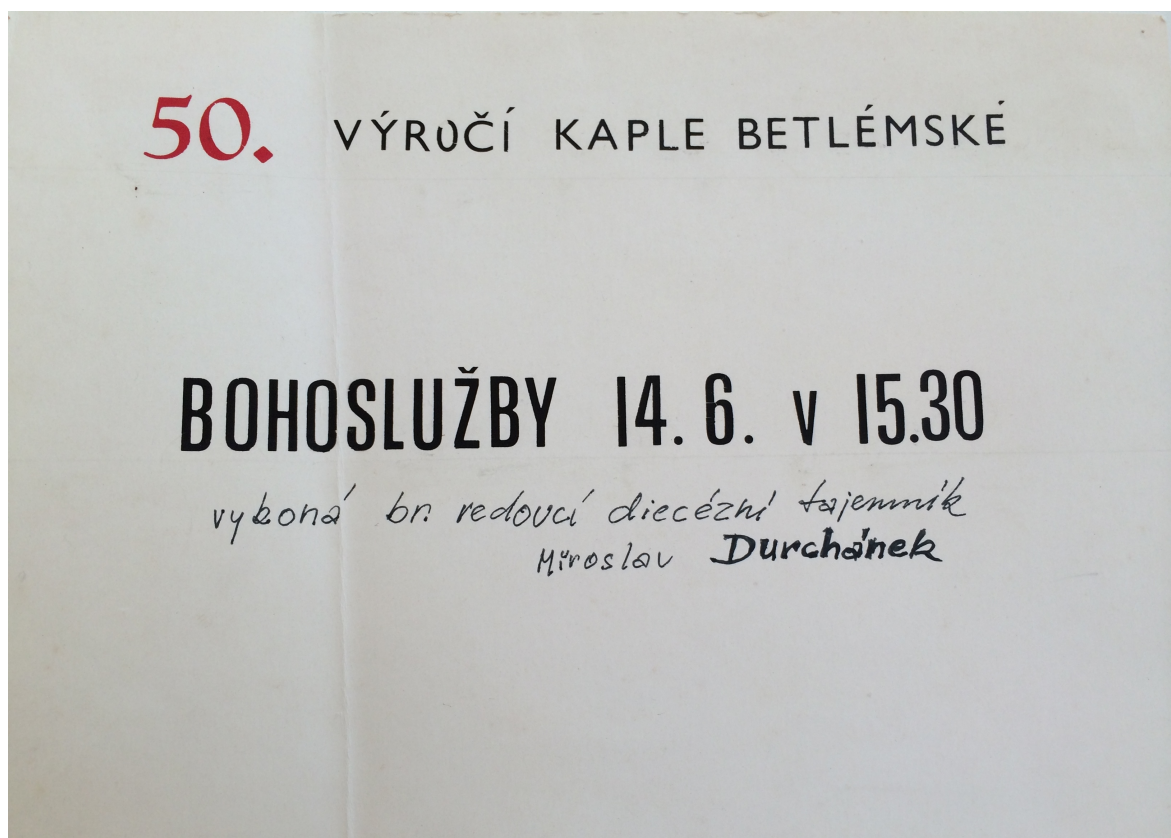
Příloha č. 4. Pokládání základního kamene Betlémské kaple, r. 1930

Příloha č. 5. Slavnostní otevření Betlémské kaple, r. 1931

Příloha č. 6. Slavnostní bohoslužba k 30. výročí založení Betlémské kaple, r. 1971, druhý zleva je Lubomír Polinský

Příloha č. 7. Pozvánka k 50. výročí založení Betlémské kaple, r. 1981

Jilové, říjen 2001
 "Sejděme se v domě Božím ..."
 Neh. 6, 10b

POZVÁNÍ

k děkovným bohoslužbám

V červnu 1931 byl Boží dům v Nesvačilech posvěcen a slavnostně otevřen. 7. 10. 2001 navštíví naši náboženskou obec ThMgr. Karel Bican, pražský biskup. S místním farářem vykoná tento den ve 13.30 hod. bohoslužby s Večeří Páně.

Srdečně zve Rada starších ČČSH v Nesvačilech
 a
 Lubomír Polinský
 farář

Autobus pojedě z Jilového - náměstí ve 12.15, dále přes Kamenný Přívoz, Krhanice, Týnec n. Sázavou, Benešov.

Příloha č. 8. Pozvánka k 80. výročí založení Betlémské kaple, r. 2001

**DIECÉZNÍ RADA
CÍRKVE ČESKOSLOVENSKÉ HUSITSKÉ V PRAZE**

PRAHA 6 - BUBENEČ, V TIŠINĚ 3, TELEFON 375924, 375925 381065

V Praze, dne 7. října 1993

Čj. 420/93 - MB
(Při odpovědi uveďte vždy toto číslo)

K čj.
(O každé věci pište zvlášť)

VĚC: Nesvačily a okolí - přeřazení duch. správy.

Přílohy:

N á b o ž e n s k á o b e c
c í r k v e č e s k o s l o v e n s k é
h u s i t s k é
B e n e š o v u P r a h y

Po jednáních vedených se zástupci ČČSH v Nesvačilech na diecézní radě ČČSH v Praze, s radou starších ČČSH v Benešově a dnešního dne s bratry faráři ThMgr. Lubomírem Polinským z Jílového u Prahy a ThMgr. Josefem Švehlou z Benešova opět na diecézní radě, bylo dohodnuto:

Polit. obce: Nesvačily, Dračkov, Tvoršovice,
Mlýny a Radešín

přecházejí dnem 15. října 1993 pod duchovní správu v Jílovém u Prahy, vedenou br. farářem ThMgr. Lubomírem Polinským.

Od uvedeného dne přebírá náboženská obec ČČSH v Jílovém u Prahy rovněž hospodářskou správu uvedeně oblasti s tím, že v Nesvačilech bude zřízen místní výbor ČČSH, který bude vést průkazně veškeré majetkoprávní záležitosti a spravovat jmen ziskové příspěvky členů církve a dary.

Náboženské obci ČČSH v Benešově bude upraven ústřední předpis odvodu BS a o snížení bude zvýšen předpis nábož. obce Jílové u Prahy.

Br. farář Josef Švehla předá br. faráři Lubomíru Polinskému seznam členů církve bydlících v uvedených polit. obcích a br. farář L. Polinský již uvede členy o změně a určí hodinu i den bohoslužeb ve sboru v Nesvačilech.

S bratrských pozdravem
za:

R. Kratochvíl
biskup

DIECÉZNÍ RADA
CÍRKVE ČESKOSLOVENSKÉ HUSITSKÉ V PRAZE

PRAHA 6 - BUBENEČ, V TIŠINĚ 3, TELEFON ~~175 21 03 69 71~~ 381065

V Praze, dne 24. února 1994

Čj. 73/94 - MB
(Při odpovědi uveďte vždy toto číslo)

K čj.
(O každé věci pište zvlášť)

VĚC: Nesvačily - zřízení samostatné náboženské obce CČSH.

Přílohy:

Ú s t ř e d n í r a d a
církv e č eskoslov enské
h usitské
P r a h a

Diecézní rada církve československé husitské v Praze na svém plenárním zasedání dne 23. t.m. vzala na vědomí, že shromáždění náboženské obce CČSH v Benešově u Prahy, konané dne 30. ledna 1994 vysloвило souhlas s odleučením obcí Bezejovic, Drachkova, Nesvačil a Tvoršovic a jejich připojením k nově vzniklé náboženské obci CČSH v Nesvačilech.

Diecézní rada proto ve shodě s čl. 6. Zřízení CČSH schválila s platností od 1. března 1994 novou náboženskou obec CČSH v Nesvačilech a stanovila její obvod následovně: Bezejovice, Drachkov, Nesvačily a Tvoršovice.

Náboženská obec CČSH v Nesvačilech bude administrována z náboženské obce CČSH v Jílevém u Prahy (br. farář ThMgr. Lubomír Polinský).

*Benešov
Jílevé
Nesvačily
OK-P. polinský*

Za:

R. Machýš
biskup

Příloha č. 10. Dokument o zřízení samostatné náboženské obce Nesvačily